

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V SOBOTO, 24. II. 1951

ŠTEV. 15 (384)

Obramba Zapadne Evrope

V nekem govoru je ameriški zunanji minister Acheson podprl vladni načrt za pošiljanje čet v Evropo ter izjavil, da morajo Združene države Amerike izrabiti začasno prednost, ki jo sedaj imajo zaradi svoje letalske in atomske nadmoči nad Sovjetsko zvezo, da ustanovijo skupno s svojimi zavezniki vse skupne sile, ki so potrebne, da se prepreči napad.

Izjavil je tudi, da se računa, da se bodo borbene sile ameriških evropskih zaveznikov prihodnje leto podvojile.

Obsodil je predloge nekaterih republikancev, naj bi ZDA koncentrirale svojo obrambo na ameriški polobli in naj bi Evropa pripravila svojo obrambo, preden se pošlje ameriška pomoč. Nato je poudaril, da je kongres leta 1949 priznal potrebo prehodne akcije proti napadu, in dodal, da varnost ZDA in njenih zaveznikov zahteva odločnih naporov, zato da se čim prej mogoče ustvari v Evropi uspešna sila.

„Sedaj imamo konkretno prednost na letalskem in atomskem področju“, je nadaljeval Acheson. „Zato moramo pod tem obrambnim ščitom nadaljevati graditev skupnih sil Zapadne Evrope, ki bodo pozneje, ko se bo ta prednost zmanjšala, prispevale k preprečitvi napada. Danes vidimo, da se v Vzhodni Nemčiji in v sovjetskih satelitskih državah ustanovljajo oborožene sile. V pričakovanju dejanskih obrambnih sil bi Sovjetska zveza lahko uporabila satelite za prikrito napade v upanju, da bodo lahko sami opravili, ker bi svobodni narodi lahko odgovorili samo s splošno vojno ali sploh ne bi odgovorili. Navzočnost primernih obrambnih sil pa bi odvrnila vsako skušnjo te vrste.“

Acheson je dejal, da je treba obrambo enotnosti Evrope izvesti na tri načine: 1. s preprečenjem vojne; 2. preprečiti Sovjetski zvezi, da izvede svoje napadalne načrte z drugačnimi sredstvi, kakor je vojna; 3. za-

jamčiti je treba zmago svobodnih narodov v primeru, da bi bila vojna neizbežna.

Nato je Acheson še izjavil, da bo izvedba atlantskih načrtov odstranila nevarnost slehernega napada satelitov Sovjetske zveze. Poudaril je, da je Sovjetska zveza v zadnjem času čutila potrebo utrditi svojo nadzorstvo nad satelitskimi državami, kar je po njegovem dokaz slabosti.

Za Achesonom je poveljnik ameriškega glavnega štaba general Bradley izjavil, da bi bili dve ameriški diviziji, ki sta sedaj v Nem-

čiji, v veliki nevarnosti v primeru vojne in da bi pošiljatev drugih štirih divizij povečala njuno možnost obrambe. Pripomnil je, da bi morali nove ameriške čete poslati v Evropo čim prej, „zato da ne bi nihče dvomil, da imajo ZDA interes braniti Evropo, namesto da bi jo pozneje morale osvoboditi“.

V krogih ameriškega departmana za obrambo zatrjujejo, da bodo prve dodatne ameriške čete verjetno odpotovale v Evropo prve dni marca ali vsekakor pred koncem pomladi.

Japonski odnosi do drugih držav

Japonska pod zasedbo ameriških čet, ki jim poveljuje general Mac Arthur, doslej ni smela gojiti neposrednih diplomatskih stikov z drugimi državami. Šele pred kratkim je general Mac Arthur, neomejeni gospodar Japonske, pooblastil tuje diplomatske misije v Tokiu, da stopijo neposredno v stik z japonsko vlado. Kljub temu pooblastilu pa bodo ostali odnosi med Japonsko in tujimi silami še v naprej pod nadzorstvom okupacijskih oblasti, ki bodo morale prejeti prepise vseh izmenjanih not. V večini primerov si bodo okupacijske oblasti poleg tega pridržale tudi pravico, da dokončno sklepajo v imenu Japonske, medtem ko je Sovjetska zveza izključena pri tem ukrepu. Sovjetska zveza v Tokiu tudi nima diplomatske misije, ki bi bila

akreditirana pri Mac Arthuru, temveč samo svojo delegacijo v zavezniškem svetu za Japonsko.

Iz obveščenih krogov javljajo, da je ministrski predsednik Jošida sklenil poslati v Združene države Amerike prve dni aprila posebno misijo, ki bi jo vodil finančni minister. Misija naj bi nadaljevala razgovore za mirovno pogodbo z Japonsko, ki jih je v Tokiu začela posebna ameriška misija pod vodstvom Johna Foster Dullesa in ki se je pred nekaj tedni vrnila v Washington. Glavna naloga japonske misije bi bila, da določi podrobnosti „programa za japonsko-ameriško gospodarsko sodelovanje“. Opazovalci izjavljajo, da bo ta misija proučila tudi načrt za skupno obrambo med obema državama.

Sestanek namestnikov 5. III. v Parizu

V začetku tega tedna so izročili francoski, angleški in ameriški predstavniki v Moskvi odgovore svojih vlad na zadnjo noto sovjetske vlade o predlagani konferenci štirih zunanjih ministrov.

Francoska nota pravi, da ima francoska vlada namen razpravljati na zasedanju štirih ministrov o resničnih vzrokih sedanje napetosti mednarodnega položaja, zaradi tega bi bilo potrebno, da bi izdelali odgovarjajoči dnevni red konference. V ta namen predlaga francoska vlada, da bi se najprej sestali namestniki štirih zunanjih ministrov, ki pa naj bi na svojem sestanku razpravljali tudi o

vprašanju višine sedanje oborožitve, o vprašanih glede Nemčije in tudi avstrijske mirovne pogodbe.

Če se sovjetska vlada strinja s tem — pravi francoska nota —, bi bilo mogoče sklicati predhodno konferenco namestnikov zunanjih ministrov v Parizu dne 5. marca. Ako bi na tej konferenci namestnikov našli primerne temelje za konferenco zunanjih ministrov, svetuje francoska vlada, da bi se ministri za zunanje zadeve Francije, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike sestali v Washingtonu; dan za to konferenco pa naj bi predlagali namestniki.

Zasedanje ekonomsko-socialnega sveta

Zadnji terek je v Santiagu v Čileju začelo 12. redno zasedanje Ekonomsko-socialnega sveta Organizacije združenih narodov, ki mu pripadajo Belgija, Češkoslovaška, Čile, Filipini, Francija, Indija, Iran, Kanada, Kitajska, Mehika, Pakistan, Peru, Poljska, Sovjetska zveza, Švedska, Urugvaj, Velika Britanija in Združene države Amerike.

Najvažnejša vprašanja na dnevnem redu tega zasedanja, ki bo trajalo okoli mesec dni, so: finansiranje gospodarskega razvoja manj razvitih držav, rešitev mednarodnih gospodarskih, socialnih in zdravstvenih vprašanj, mednarodno sodelovanje na prosvetnem področju ter spoštovanje človeških pravic in temeljnih svoboščin.

Proučeval pa bo gospodarsko-socialni svet tudi posebna poročila o znižanju brezposelnosti v nezadostno razvitih državah ter ravnotežje med plačili v mednarodni trgovini. Končali bodo na tem zasedanju — kakor pričakujejo — tudi načrt konvencije o človeških pravicah. Najbolj vročo debato pa bo

po vseh pričakovanjih povzročilo vprašanje, ki ga je sprožila ameriška federacija dela o uporabi suženjskega dela v Sovjetski zvezi.

300 milijonov dolarjev zahteva Turčija

Turški list „Vatan“ poroča, da je turška vlada med zadnjimi turško-ameriški razgovori v Ankari zaprosila ameriško vlado za nadaljnjo pomoč ene milijarde turških lir, kar odgovarja 300 milijonom dolarjev, ki jih potrebuje za opremo in modernizacijo turške vojske.

Pariz. — V Parizu so uradno sporočili, da bo vrhovni štab generala Eisenhowerja, poveljnika oboroženih sil držav atlantskega pakta, nastanjen pri Rocquencourtu med Versaillesom in Saint Germainom, kjer je francoska vlada dala na razpolago potrebno zemljišče.

Danes ni več čas, da bi šele iskali pot, marveč smo dolžni kovati in utrjevati bratstvo med narodi in še posebno med sosedi vsak dan in ob vsaki možni priliki.

Naše stališče

povedano Tedniku-Kroniki

Ljudje, ki prihajajo k nam, večinoma sprašujejo, „kaj bomo napravili v tem ali onem važnem vprašanju?“ Naše stališče je namreč slovenskemu ljudstvu na Koroškem precej jasno. Glede enotnosti pa povsem, ker se dosledno v velikim potrpljenjem stalno trudimo, da bi jo v resnici ustvarili. Prepričani smo celo, da se bo slej ali prej rodila, ker je edina pot v lepšo bodočnost za vse poštene koroške Slovence.

V programu Demokratske fronte so zgoščene stoletne želje in zahteve koroških Slovencev po nacionalni, socialni, kulturni in gospodarski enakopravnosti. Kar so nam velikega in koristnega na spoznanju in izkustvih zapustili vodniki in preroki prejšnjih rodov, smo skušali povezati in vsoporediti z novimi in najnovejšimi dognanji in lastnim doživljanjem v spoznanju, da vsak odmere bodočnosti, ki obtiči v prošlosti.

Med to prošlost štejemo tudi časčenje cesarjev, kraljev in „firerjev“. Vsak osebni kult v našem gibanju ni samo tuj, temveč nam je zopr. Med nami ne gojimo visokih naslovov, ne razdeljujemo položajev, ker rabi po našem prepričanju slovensko ljudstvo na Koroškem ljudi, ki pljunijo v roke in zgrabijo za delo, ne glede na to, ali nosijo najglasnejši zvonec in sproti dobivajo leka pohvale in priznanja.

Prav tako pa tudi ni naša navada, da bi sami ocenjevali uspešnost naše borbe za resnično vsestransko enakopravnost, napredek in boljšo bodočnost koroških Slovencev. Nekaj tozadevnih naporov in uspehov pa bi vsekakor lahko zapisali v svoj dnevnik. Tako nikdar nismo smatrali za osnovo naše politike klanjanje in moledovanje pred raznimi svetniki in svetniki, pač pa smatramo, da se da doslednost v borbi za nacionalne pravice meriti samo na osnovi dejstev: ta dejstva pa predstavljajo cela vrsta takšnih odločnih korakov kot je na primer vsa dolga pot borbe od pričetka narodnoosvobodilne vojne mimo ogromnih naporov za popravilo škode našim izseljencem in vrnitev zadruženega premoženja pa do zahtev za slovensko kmetijsko šolo, za slovensko gimnazijo in slovensko učiteljsko, ne da bi — tudi ne v zadnjem primeru — pustili le za trohico! Podpisovanje lepih beležek in zapisovanje obiskov raznih dvornih svetnikov pa ne spada med naše načine pisanja zgodovine. Slovensko ljudstvo pa ima možnost, da nam na podlagi zapisanega programa stalno izprašuje vest, če bi njegove koristi prodali. Kako naj to stori tam, kjer je po izjavi „edini program — biti brez programa“?

Pot do zblizanja z avstrijskim ljudstvom smo iskali že v času, ko je bilo dvakrat težko na streljanje in vislice odgovorjati z ustvarjanjem bratstva. Zato po našem mnenju danes ni več čas, da bi šele iskali pot, marveč smo dolžni kovati in utrjevati to bratstvo med narodi in še posebno med sosedi vsak dan in ob vsaki možni priliki. V tem spoznanju vzgajeno našo mladino ni treba „goniti“ na pomoč po plazovih težko prizadetim gorskim kmetom, marveč je ta mladina sama prva sprožila misel, na katero so bolj „domovini zvesti krogi, ki so vzeli v zakup kot svoj monopol avstrijsko državno zavest“ očitno prav tako pozabili kakor oni, ki se prepogosto ponašajo z monopolom na usmiljena srca. „Na njih dejanjih jih boste prepoznali!“ Kajti besede pomenijo že v zelo starem jeziku v prvotnem smislu fraze.

Zato naj bo pomirjen naš kmečki oče: Morda se kdaj zgodi, da se ob resničnem ali drugačnem plazu le najde nekeje nekaj ljudi, ki nam bodo pripravili pomagati v stiski z dejanji in ne z izjavami. Vrednost obljub in besedi, smo se naučili ceniti. Zato jih ne bomo vračali! Smatramo pa, da je pot medsebojnega sodelovanja, medsebojne človekoljubne pomoči, mednarodne solidarnosti prava pot, edina napredna pot za ustvarjanje dobrega sožitja med narodi. Nikakor pa ne more k dobremu sožitju voditi pot nacionalnega šovinizma.

Tudi to naj nikogar ne moti, da gre naša mladina pomagat gorskim kmetom v nemško zakonito dolino: nekaj nam pove, da imamo v mnogem sorodne in slične skrbi in se bomo ob delu in naporih najbolje spoznali in sporazumeli. Ne zamerimo, če profesorji iščejo soseda najbolj pri sebi enakih. Slutimo pa, da naše upanje ne bo tako bogato razočaranj, da bi rodilo parolo o „Nemcu, ki je Nemec“, ki mnogim zapira pot do resničnega življenjskega zblizanja s sosedi.

Lepa je ugotovitev, „da se skupni slovenski kulturi ne bomo in ne moremo odreči“, toda pripomniti moramo, da je razvoj te skupne kulture mogoč samo, če se ne odtrgamo od njenih korenin, ki jih predstavlja ljudstvo, matični del naroda, in nikakor ne razni belogardijski izkoreninjenosti, ki so se iz strahu pred lastnim

Vključitev Španije v atlantski pakt

Ameriški zunanji minister Acheson je govoril pred senatnimi komisijama za oborožene sile in za zunanje zadeve ter pri tem izjavil upanje, da bo prišlo do napredovanja pri vključitvi Španije v obrambni načrt Zapadne Evrope. Dejal je, da je to odvisno od Španije same in da upa, da se bo v kratkem vedelo kaj več o stališču te države ter da bo razvoj dogodkov dovedel do tesnejše združitve Španije z atlantskimi državami in do španskega doprinosu za skupno obrambo. Acheson je dodal, da se trudijo, da bi prav tako dosegli vedno tesnejše odnose z Grčijo in Turčijo.

Jugoslovanska folklorna skupina bo gostovala v Avstriji

Kakor izvemo, pride meseca marca jugoslovanska folklorna skupina na svoje prvo gostovanje v Avstrijo. Poleg plesalcev pridejo gostovat tudi člani tamburaškega orkestra in orkestra narodnih instrumentov. Za 13., 17. in 18. marca so predvideni koncerti na Dunaju, kjer bodo avstrijskemu občinstvu pokazali narodna kola in pesmi iz raznih krajev Jugoslavije. Prav tako namerava jugoslovanska folklorna skupina nastopiti z več koncerti v Celovcu, Salzburgu in Grazu.

Več o nameravanem gostovanju jugoslovanske folklorne skupine bomo poročali po-
znejše.

ljudstvom raztepli po vsem svetu in se ponovno prodajajo tujcu. Mimo vseh nestvarnih opazk se pa tudi načelno ne moremo strinjati s tem, da je tu vsaka posredniška vloga odveč. Slovenska prosvetna zveza je na primer prav v zadnjem letu s svojim delom (gostovanja Ljubljanske opere, Akademskega pevskega zbora, Studentske folklorne skupine, Tržaških slikarjev in pevcev itd.) dokazala in bo dokazovala tudi v bodoče, kako konstruktivno je delo na povezovanju naše skupne kulture in predvsem posredovalno delo na povezovanju naše kulture s kulturo sosednega naroda. To dejstvo ne potrjujejo le številna zahvalna pisma naših ljudi, temveč tudi vse kritike, ki so jih ob tej priložnosti objavili vsi časopisi brez razlike svetovnonazornih pogledov.

Prerobenim in prekaljenim nam je ponižno hlapčevanje nezno: kajti duh upora proti mračnosti in tlačanstvu nismo srkali iz zapršenih šolskih knjig, marveč smo doumeli, da „plamen naš pogumom dalje gre“. Izmed vzornikov se mi ne omejujemo na katero koli trojico, ker smo do dna duše prepričani z Zupančičem, da so vsi vaši svetniki naši sobojevniki. Globoko smo doživeli lastno krvavo prerojenje, ko so si mnogi drugi in slavnejši „znali priporiti znošno življenje v danih razmerah“ in je to tudi tedaj bil njih cilj in temu prilagojeno njihovo stališče.

Bil je to res le majhen del slovenskega naroda. In temu delu bi najbolj služilo lastno spoznanje, da „voditelji minejo, narod pa ostane in potrebuje delavcev“, ki mu služijo po vesti in pameti. Potem bo mnogo manj ljudi, ki bi rabili pojasnila o njihovem stališču. Mnogo manj predvsem bo duhovne in politične zmede, ki spravlja v času krvavih odločitev ljudi na zapedeček, v času splošnih naporov za ohranitev miru v svetu pa zabliži v kovanje zarof. Zato je za nas povsem nesprejemljiv odnos do matičnega naroda, kakoršnega izdajajo nekatera namigovanja v uvodniku zadnjega „Tednika“, pa tudi v raznih člankih, ki jih je list objavil prej. Isto velja za razne zapletenosti protijugoslovanske intrige v „Tedniku“. Takšno delovanje in takšno stališče le škoduje koroškim Slovincem ter ovira naše zблиžanje z avstrijskim prebivalstvom in utrjevanje dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo!

Da še enkrat povemo naše stališče: resnično, iskreno smo za enotnost vseh koroških Slovincov, ne za takšno v narekovajih, ki je pogubna, temveč za takšno, kakršno si vse naše ljudstvo želi in za katero smo vložili že precej naporov!

Smo za iskreno sodelovanje z avstrijskim ljudstvom in znamo ločiti razne Maier Kaibitsche in Steinacherje, proti katerim se vedno in pod vsakimi pogoji dosledno borimo, od demokratičnih ljudskih množic, ki lahko postanejo in morajo postati prijatelji in zavezniki naroda, ki se bori za svoje pravice!

Smatramo, da je škodljivo vsako padanje na linijo sovražnikov demokracije, pripadnikov Informbiroja in VdU-jevskih fašistov ter njihovih pajdašev, ki bi s svojim hujškanjem radi onemogočili zблиžanje med našim ljudstvom in avstrijskim narodom ter rušili mimo sožitje med Avstrijo in Jugoslavijo!

Smo za sodelovanje z vsakim, ki se prizna k tem načelom brez ozira na različne politične poglede. Prav tako pa smo proti vsem škodljivcem, ki v svoji šovinistični zastrupljenosti sanjajo celo o terorističnih in kriminalnih metodah reševanja narodnega vprašanja!

Takšno direktivo nam narekuje naša preprosta slovenska pamet, podprta edino le od želje, da končno vsi svojemu ljudstvu damo, kar je njegovega.

Za zgraditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu

Odbor za zgraditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu je pozval slovensko prebivalstvo Svobodnega tržaškega ozemlja, naj se vključi v akcijo za zbiranje materialnih in finančnih sredstev za zgraditev tega doma.

Razglas pravi, da so bila povsem brezuspešna vsa posredovanja, da bi Slovincem vrnilo oziroma obnovili kulturne ustanove, ki so bile uničene v dobi fašizma, predvsem pa Narodni dom v Trstu, ki je bil zažgan julija 1920. Zato lahko slovensko prebivalstvo v sedanjih razmerah računa samo na svoje lastne sile. Po osvoboditvi nenehno raste število slovenskih prosvetnih in kulturnih društev, vendar pa je celotno kulturno in prosvetno delo Slovincem zaradi pomanjkanja prostora omejeno.

Odbor, ki je bil ustanovljen na pobudo slovenskih kulturnih in prosvetnih organizacij v Trstu pod predsedstvom dr. Jožeta Dekleve, je sklenil, da bo podobne razglase poslal tudi slovenskemu in drugim jugoslovanskim narodom ter jugoslovanskim izseljencem.

V ILIRSKI BISTRICI BODO UREDILI LESNI KOMBINAT

Ilirsko-bistriški okraj ima velike možnosti za razvoj lesne proizvodnje in izdelavo raznih lesenih predmetov. V ta namen se bo po sklepu okrajnega izvršilnega ljudskega odbora organiziral lesni kombinat, kjer bodo izdelovali razne predmete, kot n. pr. vsakovrstne stolice, stojala, otroške postelje, kuhinjsko galanterijo, vse vrste embalaže in drugo.

Nad poldrugo milijardo nas stane zasedba

Zavezniški svet za Avstrijo se je v sredo sestal na seji, ki je trajala samo 5 minut, kljub temu pa so na tej seji napravili sklep, ki Avstrijo stane 1.608 milijonov šilingov.

Kakor znano, mora Avstrija plačevati svojim „osvoboditeljem“ letno visoke zneske, ki znašajo samo za leta 1949, 1950 in 1951 že zgoraj omenjenih 1608 milijonov šilingov. Za leto 1949 znašajo izdatki zasedbe za vsako izmed štirih zasedbenih sil 137 milijonov šilingov ali 7,27 odstotka celotnega avstrijskega proračuna za omenjeno leto. V letu 1950 so se ti izdatki znižali na 125 milijonov šilingov za vsako zasedbeno silo, oziroma so znašali 4,67 odstotka celotnega proračuna. Letos pa se bodo izdatki zasedbe spet zvišali na 140 milijonov šilingov za posamezno zasedbeno silo, kar pomeni, da bo naša država morala plačati za zasedbo 4,45 odstotka celotnega letošnjega proračuna.

Ker je Avstrija v zadnjih letih vsaj delno že pomagala kriti izdatke posameznih zasedbenih sil, se ji bo to odračunalo pri toza devnih obveznostih za leta 1949 in 1950. Letos pa bo zasedbenim silam v ta namen zagotovljen preko ministrstva financ določen kredit, preko katerega bodo lahko krile svo-

je izdatke, samo da predložijo potrjene račune.

Preko tega pa ima vsaka zasedbena sila še pravico, da od avstrijske vlade zahteva za leto 1951 delno izplačilo zasedbenih stroškov v gotovini, samo da taka izplačila ne prese-gajo vsoto 40 milijonov šilingov; izplačati pa je treba ta denar v rednih četrtletnih obrokih ob začetku vsakega četrtletja.

Ob takih številkah postane še bolj jasno, da si vsak avstrijski državljan, posebej pa še delovni človek želi, da bi nas vsi „osvoboditelji“ čim prej zapustili, saj je spet delavec tisti, ki najbolj občuti težo zasedbenega davka. Da pa se zasedbenim silam nikakor ne mudi zapustiti Avstrijo, so pokazale pri dolgi vrsti pogajanj za sklenitev državne pogodbe, pri katerih je posebno nerazumevanje pokazala Sovjetska zveza, ki je z vedno novimi zahtevami preprečila sklenitev pogodbe in s tem onemogočila odhod zasedbenih sil za nedoločen čas. Popolnoma jasno postane to njeno zadržanje, če pomislimo, da bi morala po odhodu čet iz Avstrije odstraniti svoje edinice tudi iz satelitskih držav, ki tam baje „varujejo“ transporte v Avstrijo, dejansko pa služijo le njenemu pritisku na Jugoslavijo.

Britanski odgovor na sovjetske obtožbe

Kakor znano, je Sovjetska zveza poslala 20. januarja noto britanski vladi, v kateri ob-tožuje vlado Velike Britanije, da krši britansko-sovjetsko pogodbo o zavezništvu in pri-jateljstvu iz leta 1942. Pred dnevni pa je britanska vlada izročila sovjetskemu veleposla-ništvu v Londonu odgovor na te obtožbe.

Po Reuterjevem poročilu je v britanski noti rečeno, da je po končani vojni Britanija precej zmanjšala svoje oborožene sile, Sov-jetska zveza pa sploh ni napravila poskusa, da bi po načelih britansko-sovjetske pogodbe skušala miroljubno sodelovati z Britanijo. Sovjetska vlada se ni držala jaltkega spora-zuma. Kot primer sovjetskega vmešavanja v notranje zadeve drugih držav je navedena sovražna gonja in podtalno delovanje Sovjet-ske zveze zoper Jugoslavijo.

O vprašanju Nemčije pravi nota, da je vlada SZ kmalu po končani vojni izolirala sovjetsko okupacijsko cono Nemčije od za-padnih con in s tem prekršila potsdamski sporazum, ker ni hotela ravnati z Nemčijo kot gospodarsko celoto. Sovjetska vlada izva-ja politiko, s katero hoče izolirati narode svoje države od zapada, in podpihuje sovra-štvo do zapadnih držav. Vlada SZ tudi ni hotela sodelovati v številnih mednarodnih organizacijah in takšno svojo mednarodno politiko še podpira z velikanskimi oborože-nimi silami. Nota trdi, da so sovjetske obo-rožene sile kljub delni demobilizaciji po voj-

ni zadržale velikansko premoč v primeri s silami vseh zapadnih sil skupaj. Razen tega izpopolnjuje sovjetska vlada vojske svojih satelitov, v Nemčiji in Avstriji ima mnogo močnejše garnizije kot zapadne sile, ki so bile zato prisiljene, da med drugim sklenejo severnoatlantski pakt, ki je posledica sovjets-ke politike. Sovjetska vlada je leta 1949 na različne načine preprečevala sklenitev mi-rovne pogodbe z Avstrijo, obenem pa je v Vzhodni Nemčiji ustvarila oborožene sile, ki razpolagajo s topništvom in tanki.

Nota dolži Sovjetsko zvezo, da podpira severokorejsko in kitajsko napadalnost na Ko-reji in da se v OZN upira vsem poskusom za onemogočenje napadalnosti. Britanska vla-da trdi, da sovjetski vladi prav nič ni mar za določbe britansko-sovjetske pogodbe, in zato ustvarja koalicijo zoper Veliko Britanijo in druge države, da bi tako izpodkopala no-tranjo ureditev v teh državah in njihovo neodvisnost.

V noti je nato rečeno, da je zaradi vsega tega Britanija prisiljena pospešiti okrepitev svoje obrambe in upoštevati udeležbo nem-skih čet pri obrambi Zapadne Nemčije. Na koncu note se trdi, da je Britanija še vedno pripravljena za razpravljanje s sovjetsko vla-do v duhu britansko-sovjetske pogodbe doseči rešitev pglavitnih vprašanj, ki bi omogočila izboljšanje odnosov med obema državama.

Zapad o Stalinovih izjavah

Kakor smo poročali že v zadnji številki na-šega lista, je pogovor, ki ga je imel sovjetski ministrski predsednik Stalin z dopisnikom „Pravde“, izzval v zapadnih državah razne komentarje.

Reuter je mnenja, da je glavni namen Sta-linove izjave, da bi vplival na javno mnenje na zapadu, naj opusti sedanje načrte za oborožitev.

Predstavniki britanskega zunanjega mini-strstva je glede na Stalinovo izjavo, da vojna sedaj ni neogibna, dejal, da vojna sploh ni neogibna ter da je vsako mednarodno vprašanje mogoče rešiti z dobro voljo in miroljub-nimi pogajanjmi. Dodal je, da so samo napa-dalna politika Sovjetske zveze in nevarnost, ki jo pomenijo njene premočne oborožene sile, prisilile zapadne države h korakom za samoobrambo.

Glede na Stalinove pripombe o Združenih narodih je isti predstavnik izjavil, da ZR ni-kakor ne grejo pot Društva narodov, temveč nasprotno izpolnjujejo svojo dolžnost s tem, da se upirajo napadalnosti.

Diplomatski dopisnik glasila britanske labu-ristične stranke „Daily Herald“ pravi o Stalinovi obtožbi, češ da Velika Britanija hujša na novo svetovno vojno, da je ta ob-tožba preveč gorostasna, da bi jo sploh bilo treba pobijati. Kar pa zadeva Stalinov napad na Združene narode, je dopisnik mnenja, da lahko pomeni uvod v umik Sovjetske zveze iz OZN.

V diplomatskih krogih Lake Successa iz-ražajo mnenje, da je Stalin v svoji izjavi de-jansko povedal le malo novega, napad na Veliko Britanijo pa tolmačijo s tem, ker so bili vsi do sedanjih sovjetski napadi v prvi vrsti naperjeni le proti Združenim državam Amerike.

Washingtonski politični krogi se sprašujejo, če morda Stalin ne namerava začeti nov na-pad na mir. Kljub temu pa je v njegovi iz-javi točka — poudarjajo ti krogi —, o kateri sovjetski vodja popolnoma soglašja z uradnim naziranjem ZDA, namreč izjavo, da vojna ni neogibna. V Washingtonu tudi dodajajo, da je prišla Stalinova izjava prav v trenutku, ko ameriški kongres proučuje sklep vlade o pošiljanju novih ameriških čet v Evropo in vidijo torej v izjavi poizkus, kako bi oslabili odločnost ZDA in evropskih držav.

V Parizu pa menijo, naj bi Stalinova izja-va ustvarila ugodno ozračje za sovjetske kor-risti, ko se bodo ponovno sestali zastopniki štirih velesil.

NOVI VAGONI V ŽELEZNIŠKEM PROMETU

Tovarna vagonov, mostov in železniških konstrukcij „Dragoslav Djordjevič-Goša“ v Smederevski Palanki je na dan 29. decem-bra 1950., ko je izpolnila svoj letni plan, po-slala v promet novo kompozicijo potniških vagonov modernega tipa.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Pred poslopjem egiptovskega parlamenta je demonstriralo 1.500 egiptov-skih žena, ki so zahtevale enakopravnost z moškimi. Kakor poroča Reuter, so demon-strantke zahtevale volilno pravico, odpravo mnogoženstva, zakonit postopek pri razvezi zakona in enake pogoje za delo.

New Delhi. — Iz Kelimponga poročajo, da so pogajanja med zastopniki Tibeta in LR Kitajska v rešitvi tibetanskega vprašanja na-predovala. Iz poročil je tudi razvidno, da bo odposlanec Dalaj Lama — najvišjega držav-nika Tibeta — po potrebi odpotoval v Peking.

Tokio. — Kakor znano, je v japonski usta-vi določba, ki prepoveduje Japonski zopetno oboroževanje. Zdaj pa so med Japonsko in Združenimi državami Amerike v teku poga-janja, da bi ostale na Japonskem ameriške čete in jo varovale pred morebitnim napa-dom. V zvezi s tem je predsednik japonske vlade Jošida izjavil, da japonska ustava ne bo prekršena, če bi bil dosežen sporazum o prihodu tujih čet na Japonsko. Dejal je, da je namen sporazuma z ZDA samo zagotovi-tev varnosti, ne pa da bi se Japonska znova oborožila.

Frankfurt. — Zapadnonemške tovarne so prodale LR Kitajski 2.000 kamionov po tri in pol tone in je prva pošiljka s 150 kamioni že prispela v kitajsko pristanišče Tienecin. Proti temu ukrepu je Zavezniška visoka ko-misija v Zapadni Nemčiji protestirala pri za-padnonemški vladi. Ministrstvo za gospodar-stvo zdaj proučuje ukrepe za preprečitev ne-zakonite trgovine z LR Kitajsko.

Pariz. — Dne 19. t. m. je v starosti 81 let umrl znani pisatelj in Nobelov nagrajenec Andre Gide.

Washington. — Na podlagi statističnega urada je znašalo število prebivalstva Zdu-ženih držav Amerike letos v januarju, včevši vojake, ki so v službi izven meja, 153.085.000 oseb, to se pravi da je število prebivalstva naraslo od 1. aprila 1950 za 1.953.000 oseb.

Viareggio. — V italijanskih ladjedelnih v Viareggiu gradijo 10 vlačilcev, ki jih je naro-čila Sovjetska zveza.

Hongkong. — Britanski kolonialni minister Griffiths je sporočil, da je Velika Britanija ukinila vse dobave nafte iz Hongkonga v Kitajsko.

Kopenhagen. — V Kopenhagenu je bil podpisan enoletni trgovinski sporazum med Dansko in Madžarsko v vrednosti 100.700.000 kron za obojestransko izmenjavo. Na podlagi tega sporazuma bo Danska izvažala v Madžarsko semenje, mast, penicilin, kriolit in stroje, iz Madžarske pa bo uvažala živila, perje, kemikalije, izdelke iz lanu in konop-lje, opeko in Termos-steklenice.

Port Moresby. — Po poročilih Reuterja je na gori Lamington ponovno začel bruhati vulkan in je to v teku enega tedna že drugi izbruh tega vulkana. Pri prvem izbruhu je zgubilo življenje 400 ljudi.

Den Haag. — Kakor poroča agencija „France Presse“, vladna kriza na Holand-skem še vedno ni rešena. Brez uspeha so ostala namreč tudi posvetovanja med bivšim ministrom za zunanje zadeve Stikkerjem, predsednikom vlade Dressom in odstopivšim podpredsednikom vlade Sehijkom. Kraljica Julijana je na to poverila nalogo za sestavo nove vlade bivšemu ministru za gospodarska vprašanja, Stenbergu, ki pripada katoliški stranki.

Ottawa. — Kanadski parlament bo v krat-kem razpravljal o osnutku zakona, s katerim bo vlada prvič v mirnodobnem času opolno-močena, da pošlje čete v Evropo.

Washington. — Prezident washingtonske univerze dr. Compton je izjavil, da pomeni možnost, da so Združene države Amerike in Sovjetska zveza hkrati v stanju, voditi atom-sko vojno, faktor, ki prispeva k stvari miru.

London. — Britanski obrambni minister Shinwell je izjavil, da štejejo britanske iz-gube v Koreji 145 mrtvih, 442 ranjenih, 2 pogrešenih in 61 ujetih. Izgube Američan-pa znašajo 48.035 mož, od teh 8154 mrtvi.

MIŠKO KRANJEC

BANKOVCE

Franc je sirota brez doma in svojcev. Živi v Lepovici in hodi od hiše do hiše. Sprejmejo ga revni Čehovi, pri njih najde dom, v najhujših stiskah pa jih tudi rešuje.

Po ulici je zavila gospa v lepi obleki. Franc je vedel, da je to zdravnikova žena. Zdravnik je bil star možak, ženo pa je imel zelo mlado.

Ženska je obstala pred izloženim oknom, komaj pol koraka od Franca. Ozrla se je v okno, kakor bi nekaj izbirala. Franc jo je opazoval po strani. Imela je okrogel obraz, rdeča lica, velike oči in tanke obrvi, ki jih je barvala. Ne, slabo se ji ne godi, to se vidi.

Tedaj je ženska odprla ročno torbico ter iz nje potegnila bel robček in ogledalce, da si malo popravi obraz. Kakor koli že, Franc je videl, da ji je pri tem, ko je potegnila iz torbice robček, izpadel papir, ki je zaplaval tik k njegovi nogi. Ženska tega ni opazila, temveč si je skrbno popravila lice in se še ogledovala. Franc je medtem nehote podrsal z ного in pokrtil papir, zakaj zdelo se mu je, da je to denar. Tisti trenutek ga je obšlo, ali bi ne pobral denar in ga vrnil ženski. Ker bi se s tem izkazal, da je pošten, bi mu dala cel groš. Tej misli se je pridružil nekaj drugega, bolj podzavestnega: ali ni usoda sama tako hotela, da je tej bogati ženski padel denar tik njega na tla? To je žena bogatega zdravnika, ki ima v Lepovici veliko in najlepšo hišo in pravijo, da zelo dobro služi od bolnikov. Francu bo ta denar kakor dar z neba.

Ženska je zaprla torbico in stopila v trgovino. Zdaj se je Francu nudila lepa prilika, da pobere denar in jo odkuri po Lepovici. Previdno se je ozrl okoli sebe, da bi ga nihče ne videl. Tedaj ga je spreletelo po vsem telesu nekaj hladnega. Na oni strani ulice, kjer so takisto bile trgovine, le nekoliko manjše, sta stala žandarja in se pomenkovala z nekim gospodom. Eden je obračal Francu hrbet in zaradi njega bi Franc denar prav lahko pobral, drugi pa je ves čas gledal proti njemu.

Gotovo je videl, da je ženski padel denar iz torbice, in zdaj samo čaka, kaj bo storil Franc. Pobirati ga ne more. Noga mu je začela goreti. Hkrati pa se je zavedal, kako lep denar je to. Saj če je samo dvajset kron, je že mnogo. Že je v mislih izračunal, kaj vse bi lahko dobil za ta denar.

Ali naj ga pobere in nese ženski v trgovino? To bi bilo najbolje, ko bi le mogel to storiti. Njegove roke tičijo v žepih in ne more jih izvleči.

Vsak čas bo ženska v trgovini opazila, da nima denarja, in pritekli bodo, da vidijo, če ga ni že kdo pobral. Vse to se lahko kaj hitro zgodi, medtem pa čas tako lepo poteka.

Ozrl se je spet po žandarjih. Še vedno sta tam stala in se menila z gospodom in še vedno je eden gledal proti Francu.

Ne, saj ne bo iz vsega nič. Vsak čas pride ta sem in ga odvedeta. Franc sicer pravega opravka z žandarji še ni imel, ve pa dobro, kako žandarji radi pretepajo. Vržejo te nazadnje v globoko klet, kjer te podgane živega glodajo.

Žandarja sta se odtrgala od gospoda ter se namenila preko ceste naravnost proti njemu. Zdaj je konec, je obšlo Franca. Najbolje je pobegniti po teh lepavih ulicah in se neke skriti. Sicer tudi to nima pomena, saj ga žandarja dobro poznata in, če bi se še tako skrili, čez nekaj dni ga bosta imela v rokah in tedaj bo po njem. Najbolje je, da počaka. Kar se bo zgodilo, se bo pač zgodilo.

„Kaj delaš tu?“ ga je vprašal eden žandarjev.

„Tako“, je rekel. Pa mu je prišlo na misel, „Prišel sem z Ilono Čehovo, ki nekaj kupuje.“

„Kje si zdaj?“ ga je vprašal žandar.

„Zdaj sem pri Čehovih.“

„Kaj misliš, da boš vedno tako kolovratil po ulicah? In počasi boš še kradel, kaj?“

„Čemu bi kradel?“ je dejal Franc zaničljivo. „Sicer pa stopim spomladi v službo, samo zdaj prek zime me še ne potrebujejo.“

„Jaz bi dal vse take po vsej državi pobrati in jih kratko in malo uničiti. Danes se potepa, jutri bo kradel, pojutrišnjem bo pa koga ubil.“

Franc nato ni nič rekel. Srce se mu je napolnilo z radostjo, ker sta žandarja odšla. Čelo, ki mu je bilo vse mokro, se mu

je zdaj hladilo in zdelo se mu je, kakor bi bil potegnil rahel pomladni veter, ki človeku tako dobro de.

Še je gledal za njima. Nista se ozrla. Tedaj se je sklonil, pobral papir, ne da bi ga pogledal, stisnil v dlan in se spustil po ulici proti Čehovi hiši. Vrnil se je k Čehovim. Da je našel denar, tega ni vedel nihče. Molčal je, ker se ni dobro premislil, ter se ni mogel odločiti, kaj bi počel z njim. Tudi ni vedel, koliko ga je, saj ni bilo prilike, da bi papir pogledal.

Ilona je našel v kuhinji, medtem ko sta fanta v sobi na glas prepevala. Včasih je bilo slišati, kako jima oče prigovarja, naj ne bosta tako glasna. Oče je bil doma, brčkone ni imel več denarja, da bi pil ali kvartal.

„Jezus! Ti si, Franc! se je prestrašila, ko je tako tiho obstal ob njej.“

„Jaz sem. Kaj se me bojiš?“

„Ne, čemu bi se te bala. Nekaj sem pre-mišljevala, pa si tako tiho vstopil. Ali ne greš v sobo?“

„Ne, malo ostanem tu.“

Razveselila se je: „Pogrej se, če te zebe.“

Srečal se je z njenim mirnim, globokim pogledom. Tedaj se je ona zganila in rekla: „Moram iti po vodo.“ Vzela glinasti vrč in odhitela pred hišo.

Stojan Cekov Daskalov:

NOVA ROČICA

Zadruga je imela star traktor, ki se je večkrat pokvaril in katerega dele so vedno nosili popravljati v mesto. Bodisi da so imeli več dela, odkar je prišel Garčo, ali da niso imeli časa, da bi se zadrževali v mestu, so zadrugarji zdaj prvič prišli h kovaču baj Kamenu. In ta je drage volje odšel z vajencem Garčem na njivo.

Traktor je stal polomljen sredi nezorane zadrugne njive. S kakšno strastjo se je Garčo vrgel na to veliko, črno zver! Ze zdavnaj si je želel, da si traktor ogleda in otiplje, ko ga je slišal neprestano brniti v ravnini. Kot da se bori z velikim in strašnim medvedom, je Garčo zasukal rokave in vtaknil glavo pod njegov trup. Mojster je zaskrbljeno držal traktor od zgoraj, da se ne bi zvalil neki notranji glas pa je šepetal Garču: „Drži se, Garčo!“ Vajenček se je spotil sredi toliko vijakov iz železja, ko pa je videl, da mu stoji mojster nad glavo in da bo učitelj gotovo vprašal, kdo je to napravil, je zbral vse sile in začel.

Poškodba ni bila velika — zlomila se je samo neka ročica — toda mlademu vajencu se je zdelo, da je traktorju uničeno srce. Odvil je ročico in jo položil na tla kakor zlomljeno plečce.

„Ko bi imela oksigen, bi jo zvarila, da se ne bi nič poznalo!“ jo je dolgo ogledoval mojster. „Pa kako se je zlomila! Ravno tam, kjer ni treba...“

„Novo napravim, mojster,“ je hitel Garčo in se poigraval z ročico v široki dlan. „Boš videl, da jo naredim...“

Baj Kamen se je nasmešnil in, ko si je ročico ogledal, pokimal z glavo:

„Pojdi Garčo, bova že videla, samo ne jamčim, koliko časa bo trajalo...“

Samo tega je čakal Garčo. Pograbil je ročico in francoski ključ, ki sta ga bila prinesla s seboj, in odšel z baj Kamnom proti vasi.

Baj Kamen je hitel malo za njim in mirno vlekel pipo. Ustavljaj se je z vaščani in se pogovarjal. Ko je prišel v vas, Garča ni bilo že nikjer pred njim.

Vgnezdil se je bil že pri ognjišču in udarjal s kladivom. Zvita ročica je ležala pred njim kot model. Mojster se mu je samo smejal, oni pa je tolkel, rezal, krojil in posnemal obliko krivuljaste ročice. Oči so Garču streljale pod nabranimi obrvmi, pogled se mu je izostril kot orlu in se je usmeril k zlomljenemu železu. Kot da polaga mojstrski izpit, tako navdušeno je delal. Ob strani je mojster vlekel pipo in gonil meh, kadar je bilo treba, in je vsemu najpazljiveje sledil. Toliko vajenec je že šlo skozi njegove roke, a takega uspeha ni pokazal nobeden. Ta je hitro napravil obliko, nato je udarjal s kladivom po

Zdaj je Franc pogledal denar. Iznenadilo ga je: bilo je celih sto kron. To je bila velika vsota. Še nikdar v življenju ni imel toliko denarja, komaj da ga je videl, ko so pivci pri teti menjavali tak denar. Če prej ni mislil, da bi vrnil denar, se mu je zdaj vendarle zdelo, da ni storil prav. Če bi bilo samo dvajset kron ali kaj podobnega, bi ne bilo nič takega. Sto kron pa je bilo le mnogo, čeprav jih je izgubila žena bogatega zdravnika. Rahlo se mu je obudilo: vrniti denar tako, da nihče niti vedel ne bo. Ko pa je pomislil, da je to zdaj težavno, ker je denar že odnesel in bi ga ženska vprašala, zakaj ga ni vrnil takoj, bi mu s tem povzročila še nepravilike. Če bi ga odnesel žandarjem, bi se lahko zgodilo, da bi ga žandarji obdržali zase, Franca premlatili in stvar bi bila končana. Če bi pa denar vrnil, bi Franca osumili, da ga je kje ukradel ali si ga hotel kako drugače prilastiti.

Sicer pravega namena, da bi vrnil, ni imel. Vzbudilo se je samo tisto čustvo, ki mu ga je zasajala v srce teta. Vzbudilo se je močnejše, ker se je bal, da bi ga lahko zadrževala denarja kaznovali. Že res, da je vedel, da to ni v zvezi z najdbo kakšnega navadnega noža-pipca, da ni v zvezi z najdbo kje na sejmišču, kjer ne moreš najti tistega, ki je reč izgubil, če se posebej ne potrudiš,

vsakem koncu in ročica se je že začela jasno oblikovati pred njegovimi očmi.

„Le tako, fant moj!“ se ni mogel zdržati baj Kamen. „Daj zdaj, da ti jaz...“

„Tako, mojster, tako, še malo...“ ga je zadrževal Garčo z lahkotnimi udarci. Če iz tega ne bi bila nastala ročica, bi bil človek rekel, da se vajenec zares igra. Toda z vsakim udarcem se je ročica bolj in bolj oblikovala in približevala modelu. Slednjič jo je Garčo hitro obdelal od stani in jo s kretljivo

Dragotin Kette:

Še vedno da si, burja, brez prestanka

Še vedno da si, burja, brez prestanka
sovražnica zakleta kraških tal?

No, huiša kot sekira benečanka

nikdar ne ali mahovski kindžal.

Pa še stojiš, slovenska postojanka.

o Kras, in tudi bodeš stala.

naj vije burja, stara dobra znanka.

silneje nego kdaj prek silnih skal.

Moj Kraševce ne bo rodu oskrunil,

in zapeljivcu on v obraz bo pljunil.

on ve, čigavega da je rodu.

On ve, kaj njemu je slovanstvo.

zato se, ker vrši svoje poslanstvo.

ponosno zovem kraškega sina.

razigranega mojstra sunil v korito. Baj Kamen se je odmaknil zaradi hrupa, kot da je vajenec.

„Ni ti kaj očitati, Garčo,“ mu je rekel, potem ko je dolgo ogledoval novo, malo robato ročico in jo primerjal s staro, ter odobraval jo kimal z glavo.

To je bil največji praznik v Garčevem življenju. Sijajno od veselja, je vzel v roko novo temnosinjno ročico in jo preluknjaj z vrtalnimi strojem, ne da bi bil dovolil, da se je mojster dotakne, nato jo je zbrusil s pilo in z otroškim glasom zaprosil: „Mojster, dajte, da jo sam odnesem in pritrdim.“

„Kar daj... Saj si mojster.“

Veselo je pohitil na zadrugno njivo in traktor popravil. Ko se je zbrala vsa vas in videla, kakšen mojster je, je ponosno zavnal glavo in rekel proti traktorju: „Ali slišite, kako zopota?“

temveč je bilo čisto drugačno dejanje. Videl je tistega, ki je denar zgubil, in lahko bi mu ga bil brez težave vrnil. To je bila čisto navadna utaja.

Opravičeval in tudi tolažil se je s tem, da je denar izgubila bogata zdravnikova žena. Kaj pa je zdravniku sto kron? Saj jih vsak dan zasluži. V koliko težjem in neprijetnejšem položaju je bil Franc, če bi denar izgubil kak kmet ali celo kak velik rezež. Tedaj bi ga moral na vsak način vrniti.

Ilona se je vrnila in Franc je vtaknil denar v skriven žep, ki ga je imel na suknjiču. Nagnil se je k ognjišču, kakor bi se hotel ogreti, v resnici pa sploh ni mislil na to, da je hladen večer, temveč so mu rojile po glavi povsem druge misli. Te misli je hotel skriti Iloni.

„Ali naj ji povem?“

Potem se je spet obudilo v njem: Ne, tega denarja ne sme dati nikomur in nihče ne sme vedeti zanj. Najbolje bo, če ga skrije in čuva, dokler ne pojde v službo. K temu bo že kaj pridejal in, ko bo dolgo služil, si bo že lahko kaj kupil.

Toda ali niso ti ljudje zanj mnogo žrtvovali? Ali jih je kdaj vprašal, koliko stane? Nikdar. Zdaj bi se lahko vsaj malo oddolžil.

Dalje ga je obšlo, da bi ves ta denar moral pokloniti vsej družini. Moral bi ga izročiti recimo Iloni, ki bi nakupila potrebno in gospodarila z njim.

„Kaj premišljuješ?“ ga je vprašala Ilona.

„Zakaj?“ se je prestrašil.

„Ker tako molčiš.“

„Kaj naj premišlujem?“ se je skušal nasmešniti. „Nič ne premišlujem.“

„O, saj ti ne verjamem. Misliš, da te ne poznam?“

Naj ji pove? — ga je obšlo. Ne, samo povedati ne, zdaj še ne. Morda jutraj, do tedaj bo vse dobro premislil.

Jutraj je vstal ves bolan. Otipaval se je, če ima še denar, ali mu ga je morda že kdo ukradel. Denar je bil v žepu.

Ilona je bila v kuhinji. Zanetila je ogenj, ki je veselo prasketal na nizkem ognjišču, toda ni imela česa kuhati in je prišla v sobo. Oče se je zavlekel v kot, da bi tam predremal čas do zajtrka in bi po tej dremal dalje ob topli peči.

„Oče“, je reklo dekle, „kaj naj skuham?“

„Kaj naj skuhaš?“ je dejal stari Čeh. To je bilo zanj vedno najtežje vprašanje. „Kavo skuham.“

„Iz česa pa?“ Nimamo ne kave ne cikorie ne mleka, ničesar nimamo.“

Čeh se je naslonil ob steno in pripljavo oko, kakor bi hotel nekaj razmišljati. Saj je dobro vedel, da Ilona nima česa kuhati, ker bi ga sicer ne prišla vpraševati.

„Kaj pa še imamo pri hiši?“

„Ničesar nimamo.“

„Moje ni več?“

„Kdo bi nam jo dal?“ To je bilo res: Kdo bi jim dal moke?

„Sploh ničesar nimaš?“ je vprašal oče.

„Malo soli, to je vse,“ je rekla.

Tedaj je postal kakor v svojih boljših letih in rekel: „Pa nam skuham krop in ga osoli!“

Ilona je vedela, kaj to pomeni. Še je stala sredi sobe in gledala. Marko in Joško sta godrnjala, ker bosta spet lačna.

„Kaj se bosta puntala!“ je dejal oče. „Ali ne kuhamo dobro, dokler je kaj denarja? Kdo nam bo pa dajal kar naprej denar! Treba je malo potrpeti. No, pa ne bomo nič jedli. Sedemo k mizi, pomolimo za božji blagoslov in si pripovedujemo, kaj bomo pozneje jedli.“

Marko in Joško sta se upirala, stari Čeh je molčal.

„Kaj torej?“ je vprašala Ilona.

„Kaj! Nič. Tu sem sedi k peči in se grej. Kako prijetno je sedeti pri topli peči in premišljevali! Čakajmo!“

Ilona na to ni rekla ničesar, temveč je odšla v kuhinjo.

„Zdaj lahko ležimo do poldne,“ je rekel Marko.

„Nič drugega ne kaže,“ je dejal oče. „In ako opoldne ne bo spet ničesar, lahko nadaljujemo. Lepo je ležati in sanjari. Mislim na tiste dneve, ko smo imeli kavo, in mislim na čase, ko se bomo spet gostili. Vidiš, človek mora imeti vedno veliko vero, da bo nekoč čisto drugače. Tedaj se bomo z veseljem spominjali teh dni.“

Franc je stopil v kuhinjo. Na ognjišču je

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pok. odlomek

ANTON INGOLIČ:

ZADRUGA

Nekdanja jedilnica v „meniški“ hiši je bila tisto nedeljo nabita kočarjev in bivših viničarjev; njih žena in otrok, a tudi nekaj kmetov je bilo vmes. Dvorana ni bila tako pusta in mračna kakor ob prvem sestanku. Zadnje dni je Barbika z mladinci in mladinkami napolnila po stenah velike napise: „Nismo več viničarji tuje gospode, gospodarji smo! Živela agrarna reforma! Živela OF! Živela Federativna ljudska republika Jugoslavija! Živela Ljudska republika Slovenija! Živel maršal Tito! Živel Edvard Kardelj! Živela Sovjetska zveza! Živel generalisim Stalin!“ Na prednjo steno so bili pripeti venci iz smrečja, vanje so bile zataknjene slovenske in državne zastave, a pod njimi sta viseli veliki slikli maršala Tita in generalisima Stalina.

Ob napovedani uri se je za dolgo mizo na odru, ki so ga tudi napravili mladinci, zbral Krajevni odbor agrarnih interesentov z nekaterimi odborniki Krajevnega ljudskega odbora in Markom. Marka Trukuša so zaradi sposobnosti, izredne delavnosti in predanosti stvari ljudstva pred dnevi poklicali na Okrožni odbor na odgovornejše mesto. V svojem okraju je končal z agrarno reformo, vsa zemlja je bila razdeljena; izročil je že pisarno drugemu, celo od svojih sodelavcev v Starem mestu se je že poslovil, a na Vinski vrh je še prišel, da tu, kjer je začel svojo borbeno pot, dopolni svoje delo.

Lojz je odprl skupščino.

Najprej je Marko v preprostih, a živih besedah orisal težki položaj viničarjev pred vojno in za okupacije, prikazal plodove osvobodilne borbe, razložil pomen agrarne reforme in se slednjič razgovoril o značaju in pomenu zadruga, ki jo ustanavljajo. Nato je prebral najvažnejše točke pravil Vinogradniške zadruga, da bi vsi vedeli, kakšne dolžnosti in pravice prevzemajo z vstopom v zadrugo. Ob koncu je še povedal, da se je mudil pred dnevi v Ljubljani, kjer so novi zadrugi obljubili pomoč. Takoj ko bo izvoljena uprava, dobi zadruga posojilo. Za zdaj ji je zagotovljenih četrtilijonov dinarjev.

Po Morkovem govoru se je dvignil Lojz, vzel v roke šop belih pol in pozval tiste, ki so se javili v zadrugo, na oder, da podpišejo pristopno izjavo. Preden so prvi pristopili, jim je izjavo prebral in razložil. Naglo so začeli vstajati in prihajati k mizi, kjer je bilo pripravljenih več črnilnikov in peresnikov. Medtem ko so se zadrugniki gnetli okoli mize — nekateri so s tesnobo podpisali pristopno izjavo, drugi vedro in pogumno — je postalo v dvorani spet živahno.

Ko se je podpisal zadnji zadrugnik, je Lojz prebral vsa imena. Proti nikomur ni bilo ugovorov. Nato je Lojz vprašal, ali želi še kdo pristopiti, in pojasnil, da je zdaj najprimernejša prilika za vstop, kajti poznejše prošnje ne bodo tako kmalu rešene, ker nove člane sprejema samo skupščina vseh zadrugnikov.

Po njegovih besedah je zavladala napeta tišina. Zadrugniki so se vzpodbujajoče ozirali po ostalih agrarnih interesentih.

Ze čez nekaj minut sta se dvignila dva.

„Jaz bi pristopil. Karel Drevenšek s Sedlaška.“

„Jaz tudi. Martin Petek s Stopnic!“

„Ali ju sprejmete?“ je vprašal Lojz.

Iz dvorane se je oglasilo: „Dobra delavca stal! Poštena sosed!“

„Sprejmemo! Sprejmemo!“ je sklenila skupščina.

„Pridita in podpišita izjavo! Tudi vajini ženi naj prideta!“

Šele ko jima je Lojz pojasnil, da s pristopom pripade vinograd, ki sta ga že dobila, zadrugi, jima je izročil pero. Pokimala sta in podpisala.

„Zdaj je v zadrugi dve tretjini agrarnih interesentov,“ je ugotovil Marko. „Zadruga bo sposobna življenja. Ali se še kdo prijavi?“ je vprašal zbrane.

Ker se ni nihče več prijavil, so zadrugniki začeli vabiti tiste, ki so prišli iz gole rado-vednosti.

Ko je Lojz sprevidel, da se ne bo nihče več javil, je začel miriti ljudi. Toda tedaj se je v zadnji klopi dvignil Svenšek in glasno zaklical:

„Jaz še pristopim!“

Ljudje so se ozrli.

„Svenšek, ali si se napil?“ je nekdo zaklical.

„Ti imaš vendar svojo gorico!“ ga je zavrnili drugi.

„Kmetov ne bomo jemali!“ se jih je oglasilo več.

Svenšek, ki ni slišal teh vzklikov, je z ble- dim obrazom nadaljeval še glasneje: „Pristopim z vinogradom, gozdom in sadovnjakom. Obdržal bi hišo in toliko zemlje, kolikor je imate drugi!“

V dvorani je vse utihnilo. Tudi Svenšek je zadihano umolknil. Ni imel več besed, da bi povedal, kako se mu je nenadoma odkrila veličina trdne skupnosti, ki prinaša Vinskemu vrhu novo življenje. Kar je zadnje čase nosil v sebi podzavestno, je zdaj doumel z vso jasnostjo: Svenškovi so doslej propadali, ker je vsakdo je vlekel na svojo stran. Vinski vrh je propadal, dokler se ni združil.

Kakor na Vinskem vrhu ni več mej med vinogradi, sadovnjaki in ložinami, tako padajo pregrade tudi med ljudmi. Raste nova skupnost. Ta skupnost je vsak dan močnejša in trdnjša. Ali naj ostane on zunaj nje?

„Svenšek, bi res pristopili?“ je vprašal Marko presenečeno.

„Pristopam!“ je odgovoril Svenšek še odločneje.

Barbiko je oblila rdečica. Marko pa je spregovoril zmagoslavno: „Ali ste slišali, tovariši zadrugniki? Svenšek je že spoznal, da bo imel v zadrugi lepše življenje. Pristopa z vsem svojim posestvom. Seveda bo obdržal hišo in vso zemljo razen vinogradov in sadovnjaka, zato pa bo imel iste pravice in dolžnosti kot vsak zadrugnik, ki mu je zemljo dala agrarna reforma.“

Marko je prenehal za hip, nato se je obrnil naravnost proti Svenšku in ga vprašal čez vso dvorano: „Ali veste to?“

„Vem!“ je kratko odvrnil Svenšek.

Marko je spet spregovoril ljudem.

„Ali ga sprejmete?“ je vprašal.

„Sprejmemo! Seveda ga sprejmemo!“ so glasno odgovorili zadrugniki.

Ko se je nemir nekoliko polegel, se je dvignila Barbika in zaklicala v dvorano: „Oče, pridite in podpišite!“

Svenšek se je prerinil med ljudmi k odru. „Živel Svenšek!“ je zaklicala Jusovka, ko je šel mimo nje.

Vsa dvorana je zaploskala. Svenšek pa je vzel peresnik, ga namočil v črnilnik, sedel na stol, ki mu ga je ponudil Marko, in podpisal, kjer mu je pokazala Barbika.

Ko se je vzravnaval, mu je Barbika stisnila roko. „Oče, dobro ste napravili!“ mu je vroče zašepetala.

Nato mu je segel še Marko v roko in dejal glasno: „Svenšek, vi ste prvi haloški kmet, ki je spregledal.“

Ko je bil Svenšek spet na svojem mestu, je Lojz napovedal volitve v zadrugni upravni

odbor. Marko pa je razložil, da si morajo izvoliti predsednika, tajnika, blagajnika in dva odbornika, pojasnil tudi, kakšno je njihovo delo, in pozval zadrugnike, naj izvolijo v ta odbor najboljše člane. Po daljšem razpravljanju se je posrečilo sestaviti kandidatno listo, ki je bila izvoljena z veliko večino.

Po zaključenem zborovanju so se zadrugniki le počasi razhajali. Bilo je toliko novega, da so se morali še enkrat, še dvakrat pogovoriti o vsem.

Še dolgo ne bi bili zapustili dvorane, da ni nekdo glasno zaklical: „Tovariši, pojdimos in ogledimo si naše posestvo!“

Tedaj so pritisnili na vrata. V nekaj minutah so bili zunaj. Z odborom na čelu so si med živahnim razgovorom ogledali najprej vinograde in sadovnjake na Sladki gori.

Kot velikonočna procesija, nasmejana in srečna, so šli od vinograda do vinograda, od zidanice do zidanice, skozi sadovnjake in preko pašnikov.

Bila je lepa zgodnjepomladanska nedelja. Sonce je prijetno sijalo. Popje na sadnem drevju je bilo napeto, v mejah je cvetel dren, marelice v vinogradih so se odele v rožnato cvetje.

Nad vsakim vinogradom so se ustavili in se pogovarjali o vinu, ki ga daje. Ob mogočnih zidanicah so se pomudili le toliko, da so ugotovili, kje so njihovi nekdanji lastniki in gospodarji.

S Sladke gore so se spustili na Vinski vrh. Najprej so prišli do nekdanjega Svenškovega vinograda.

„Svenšek, ali ti ne bo žal?“ je vprašal Trčko Svenška, ko se je le-ta ozrl po lepem vinogradu, ki ga je do zadnje trte sam zasadi.

„Ne,“ je prepričevalno odvrnil Svenšek. „Zdaj vem, da bomo ostali na tem vrhu do smrti in moji otroci bodo gospodarili dalje.“

Zadrugniki so z ljubeznijo gledali svoje vinograde, ki so se raztezali preko šestih vrhov. Kazali so drug drugemu svoje hiše in ložine in se srečni pogovarjali o njih.

Nenadoma je Jusovkin Petček, ki je stal med materjo in Markom, zaklical: „Mati, kako lepa bo letos trgatve! Dva, tri tedne bomo samo trgali. Tri tedne bom lahko zohal, kolikor bom hotel. Ponoči pa bomo stiskali. Tri tedne bo tekel mošt samo v naše sode. To bo naša najlepša trgatve. Ali ne, mati?“

Jusovka je pogladila sina po kuštravi glavi, pokimala in spregovorila počasi, preudarno: „Prav za prav smo že danes končali našo najlepšo trgatve.“

„Da, to je prava trgatve,“ je Marko polglasno pritrdil.

(Trgatve, odlomek)

BANKOVEC

(Nadaljevanje s 3. strani)

sedela Ilona, ogenj iz peči je obseval njen drobni obraz. Lase je imela še nepočesane. Ob ognju so stali lonci, v katerih se je grela voda.

„Kaj premišljuješ, Ilona?“ jo je vprašal Franc.

Zganila se je in se ozrla po njem, potlej je povesila pogled.

„No, zakaj mi ne odgovoriš?“

„Kaj naj ti rečem?“

„Kar te muči.“

Nasmehnila se je grenko. „Kaj me muči? Prazni lonci. Kaj naj postavim na mizo in kam naj grem kaj prosit? Vse sosedove sem zadnje dni že po dvakrat obšla, zdaj si več ne upam.“

Gledal jo je. Zdaj jo je imel rad. Posegel je po svojem denarju.

„Ali znaš molčati, Ilona?“ Pogledala ga je, kakor bi ga hotela vprašati: Čemu je treba molčati? Rekla ni ničesar. Na ognjišče je porinila sto kron. Ko je zagledala denar, je najprej obstrmela, ne da bi se ga dotaknila. Potlej je pogledala Franca.

„Kaj je to?“

„Sto kron.“

Vzela je denar v roke, kakor bi se hotela prepričati.

„Kdo ti je dal?“

„Samo, če znaš molčati!“ Nič ni rekla.

„Nihče“, je nadaljeval, „ne sme o tem ničesar izvedeti.“ Čez čas je dejal nežneje: Ali si hočeš kaj kupiti iz tega denarja, Ilona?“

„Ne,“ je rekla, „saj je denar tvoj.“

„Zato pa, Ilona. Jaz hočem, da si kaj kupiš, čisto za sebe. Poglej, zima bo, kupi si rokavice in nogavice.“ Gledal jo je z željnimi očmi. Rahlo je pomislila na rokavice in lepe svilene nogavice. Mara ima tako tople rokavice in vedno cele nogavice, ona pa nima ničesar. Noge more zavijati v vnuče: zgoraj so gole in vedno rdeče od mraza. Tudi marsičesa drugega bi bila potrebna, saj je že vsa gola.

Tedaj mu je vrnila denar in rekla: „Ne, Franc. To je tvoj denar, nekoč ga boš potreboval. Spravi ga, saj bi ti bilo kdaj žal.“

„Ilona, moraš ga vzeti. Samo ti ga čuvaj in kupi, kar je potrebno. Od česa naj živimo? Vidiš — in kuhati je tudi treba nekaj.“

Pomislila je za trenutek, potlej pa se je odločila in ga vzela.

„Drugo, to je, kar ostane, ti vrnem.“

„Ne, ničesar nočem. Vse to porabi za nas vse.“

Odšla je v trgovino, čeprav je bilo še zgodaj. Za zajtrk so imeli po dolgem času spet kavo. Vsi so sedli veselo k mizi. Nihče ni vprašal Ilone, od kod je dobila kavo, kakor da bi bilo to samo po sebi umevno, da jo pijejo.

Ne, oče ni pozabil. Ko je zunaj našel hčer, je vprašal: „No, Ilona, to bi rad vedel, kje si dobila denar?“

Dekle je molčalo. Ni povedala, kje je dobila in koliko, kakor bi nekaj sumila. In res je malo kasneje, ko se je že močno zdanilo, prišel spet k njej in dejal naravnost: „Daj mi malo denarja, da si kupim tobaka.“

Ilona je stisnila ustnice in rekla: „Nimam.“

Gledal jo je: „Kako — nimaš? Od kod potlej kava? Kaj misliš, da se kava dobi pri sosedovih in da jaz tega ne vem?“ Postal je ostrejši. „Hočem vedeti, odkod imaš denar.“

„Prosim vas, pustite to.“

„Ne, moram vedeti. Od kod naj mi dobimo denar? Ali si ga našla ali kje ukradla, to hočem vedeti. Zato, ker hočem vedeti, kakšne ljudi imam pod streho, da bom znal z njimi ravnati.“

Ko se je ozrl po njej, je videl, da ima oči polne solz. Okrenil se je in samo godrnjal. „Rad bi vedel, čemu je treba zdaj jokati.“ Vendar dalje ni silil vanjo in je odšel brez uspeha.

Ves dan je hodil okoli kakor nasujen. Vlačil je prazno pipo iz žepa in nikjer ni našel miru. Opoldne mu tudi za jed ni bilo. Ilona ni mogla dalje vzdržati. Prinesla mu je nekaj drebža, kolikor je vedela, da stane desetinka žganja.

„Nate,“ je rekla in mu dala, ne da bi mu pogledala v oči. Iztegnil je dlan, toda tisti trenutek ga je postalo tako sram, da ji je hotel vrniti drebž. Leglo je nanj nekaj teškega. Odšel je v Lepovico, da bi tam požabil. V srcu mu je kljuvalo, da je napravil nekaj res zelo grdega. Zato se je šele zjutraj vrnil.

(Prostor na soncu, odlomek.)

Guštanj, važno središče jugoslovanske jeklarske industrije

Guštanj se v čudovitem tempu razvija v jeklarskega velikana. To kažejo že sedanji novi, najmodernejše grajeni in opremljeni obrati in industrijske dvorane. Hkrati z modernizacijo in razširitvijo malih in zastarelih obratov in gradnjo novih industrijskih objektov pa se nemotoma razvija in narašča proizvodnja jekla in jeklarskih izdelkov.

V primerjavi z letom 1939. se je v letu 1950. proizvodnja dvignila za več kot dva in pol krat. Glede proizvodnje raznih vrst jekla, jeklenih polizdelkov in končnih izdelkov pa današnjega Guštanjja sploh ni mogoče več primerjati z predvojnim Guštanjem. K večji in raznovrstnejši proizvodnji je bistveno pripomogla nova energetska centrala, boljše izkoriščanje obratov ter naprav in večja delovna storilnost.

Vedno več žlahtnega jekla

V dosedanjem razvoju in nastajanju velike guštanske jeklarne je najbolj zanimivo to, da se proizvodnja čedalje močnejše usmerja na proizvodnjo žlahtnega jekla in najraznovrstnejših proizvodov iz žlahtnega jekla. Nekdanja guštanska mala jeklarna je proizvajala samo navadne vrste jekla. Z rekonstrukcijo stare martinovke in postavitvijo prve električne peči pa so začeli proizvajati tudi žlahtno jeklo.

Tej preusmeritvi se prilagajajo tudi livarna,

kladivarna, valjarna in mehanična obdelovalnica. V svojem razvoju se bo torej guštanska jeklarna preusmerila v industrijo žlahtnega jekla.

Guštanj — velik pomočnik pri industrijalizaciji države

S tisočnimi poskusi postajajo v Guštanju čedalje večji moštiri proizvodnje žlahtnega jekla. Inženirji, obratovodje in delavci povedo nešteto zgodb kako so se tolkli za nove in nove vrste žlahtnega jekla. Danes s ponosom pravijo, da zmora guštanska jeklarna že okoli 100 raznih vrst žlahtnega jekla.

Čeprav je guštanska jeklarna sredi gradnje, pa je vendarle že s svojo sedanjo proizvodnjo izrednega pomena za industrijalizacijo. Izdelujejo tudi neštete polizdelke in izdelke za razne panoge jugoslovanske industrije in za potrošnjo. V novi livarni lahko vlijejo najmanjše do največjih odlitkov. Sedaj izdelujejo odlitke za ladjedelnisko industrijo, za mostogradnje, za žičnice, odlitke, iz manganovega jekla, ki so izredno odporni proti obrabi, odlitke za drobilce, za čeljusti, za gosenčni pogon bagrov itd.

Vrsta izdelkov je čedalje večja. Guštanj gradi samega sebe in hkrati z vsakim dnem več in več prispeva h graditvi industrije in elektrifikacije. Z njim in ob njem rastejo veliki oporni stebri jugoslovanskega socializma.

KOLEDAR

24. februar, sobota: Matija
25. februar, nedelja: Valburga
26. februar, ponedeljek: Matilda
27. februar, torek: Gabriel.

SPOMINSKI DNEVI

24. 2. 1779 — Rojen v Gorenčah Matija Ahacelj.
— 1859 — Rojen jezikoslovec dr. Karel Strekelj.
24. 2. 1802 — Rojen pesnik in začetnik francoske romantike Viktor Hugo.
27. 2. 1738 — Rojen šolnik biolog in pisatelj učbenikov Blaž Kumerdej — 1845 — Rojen fizik Vilhelm K. Rentgen, ki je odkril rentgenske žarke — 1905 — Umrli slikar Peter Markovič.

BOROVlje

Pri javni seji boroveljskega mestnega občinskega odbora so dne 17. februarja t. l. obravnavali obračun za leto 1951. Iz proračuna so razvidni dohodki občine v znesku 1.545.000 šilingov in na drugi strani v isti višini izdatki, tako da so postavke dohodkov in izdatkov izravnane. Tretjina izdatkov v višini 500.000 šilingov odpade na plače občinskih namestnikov in delavcev. V postavki plač pa so že predvidena povišanja plač, kakor je poročal finančni referent gospod Neuhuber. Izrednega proračuna pa niso postavili, ker je, kakor je tudi poročal finančni referent, izšla naredba na vse občine, ki navaja, da letos ni mogoče računati na kakšne prispevke ali subvencije od dežele ali države. Iz tega razloga je marsikateri načrt občine obsojen na propast, oziroma bi morali zvišati razne druge davke.

Po zakonu bi moral biti osnutek proračuna 14 dni vsakomur javno na vpogled. Župan, gospod Lang, pa je prebral odlok deželne vlade, na podlagi katerega morajo občine proračune predložiti najkasneje do 20. februarja pristojni oblasti. V občini Borovlje so torej sestavili proračun 16. februarja, 17. februarja pa so ga že odposlali.

ST. JANŽ — SVETNA VES

Preteklo nedeljo, 18. t. m., so bile pri nas volitve lovškega odbora za zadržno lov. V odbor so bili izvoljeni naslednji: Sereinig Feliks iz Svetne vesi s 35 glasovi, Einspieler Jožef iz St. Janža s 35 glasovi, Gabriel Mihelj iz St. Janža s 34 glasovi, Wildhauser Johan iz Podsinje vesi s 34 glasovi, Wank Jožef iz Podsinje vesi s 34 glasovi. En glas je bil neveljaven. Pričakujemo, da bo lovski odbor svojo nalogo dobro izvajal in skrbel za divjačino tudi v zimskem času.

SELE — SREDNJI KOT

Dne 15. februarja je umrl Dvojak Valentin, po domače Zgornji Malej. Bil je zaveden Slovenec in je v slovenskem duhu in zvestobi do svojega naroda vzgojil tudi svoje tri otroke. Spoštovanega moža je dne 17. t. m. spremljala številna množica na pokopališče pri selski farni cerkvi. Naj mu bo zemlja, ki jo je toliko ljubil, lahka, preostali ženi in otrokom pa naše odkrito sožalje!

Ksaver Meško:

NA POLJANI

15. nadaljevanje

„Vaša pravica? Morda! A kje je pravica božja, kje je naravna pravica, kje je pravica otrok? Vstali bi lahko zapostavljeni, opravičeno bi smeli vprašati: Oče, ali nimam pravic tudi mi, tvoje meso in toja kri, del tvojega življenja, pomlajenega v nas?“

Tedaj se je obrnil Tratinik in je odšel molče svojo pot, z nevoljo v srcu. Dolgo je zrl za njim stari, je sklonil naposled glavo in šel tudi svojo pot, z bridkostjo v srcu.

„Iz rodu Železnikov...“

Prišel je včasih na Trato tudi stari učitelj Močnik; srečala sta se s Tratinikom na cesti; našla sta se v gostilnici nekočkrat v letu. In kdo ni vedel, da govori stari učitelj z vsakim najrajši o deci, celo o tujci, kaj bi ne govoril s Tratinikom o njegovi lastnini!

„Vendelin je priden, miren in zelo nadarjen. Za šole bi bil.“

„Priden in miren? Morda! Kakor gospodična je, iz sladkorja. In nadarjen, pravite? Sanjar! Knjiga s slikami mu je ljubša nego kot Trata in vsa Plojana. Nič naše krvi ni v njem, nič železa. Stal bo vse življenje ob strani in bo gledal na cesto, kjer se pehajo

Po naši zemlji

Ahacelj in prebujenje koroških Slovencev

Dne 24. februarja 1779 je bil rojen v Gorenčah v Zg. Rožu Matija Ahacelj, ki je bil eden prvih mož, ki so se zavzeli za kulturno prebujenje slovenskega naroda na Koroškem. Bil je ožji prijatelj koroškega ljudskega pevca iz Roža Mihe Andraša in je sodeloval z vsemi tedajnimi preporoditelji na Koroškem, od škofa A. Martina Slomška do Urbana Jarnika. Skupno z njimi, zlasti pa s pomočjo Slomška je zbiral slovenske narodne pesmi in jih izdal pod naslovom „Pesmi po Koroškem in Stajerskem znane“. Ta knjiga, ki je našla uporabo tudi v celovškem bogoslovju, je bila prva slovenska posvetna pesmarica z melodijami. S svojo tendenco utrditi med ljudstvom dobro in moralno narodno pesem in izriniti vse slabe in večkrat nedostojne popevke, ki so se razširjale po vaseh in deželi, je nedvomno močno podprla napredno strmljenje tedanje dobe. Zlasti njegovega prizadevanja je za zahvaliti, da so se začele razširjati zlasti v Rožu in v Celovcu slovenske knjige in se začele uporabljati tudi v šolah.

Po poklicu profesor matematike, se je mnogo zanimal za kmetijstvo in prevzel po-

MEDBOROVNICA

Občinske proračune so morale občine predložiti do 20. februarja pristojni oblasti. Naša občina je o proračunu sklepala dne 16. februarja. Naj sledi iz proračuna za leto 1951 nekaj važnejših zadev. Dohodki v proračunu izkazujejo postavko 143.000 šilingov in v isti višini so predvideni tudi izdatki. Naša občina je majhna, nima niti 1000 prebivalcev, zato je breme občinskih doklad za naše davkoplačevalce dosti občutno. Prostori naše ljudske šole so premajhni, zaradi tega obiskuje kakih 36 otrok ljudsko šolo in glavno šolo v Borovljah in mora naša občina plačati boroveljski občini 15.450 šilingov. Za vzdrževanje domače šole, ki jo obiskuje 40 otrok, je predvidenih v proračunu 4.500 šilingov. Težko obremenjuje občino tudi prispevek za popravilo vodne struge potoka iz Sel in Drave v skupnem znesku 14.460 šilingov. Občinske doklade od zemljiškega davka ostanejo v razredu a v isti višini kot preteklo leto, v razredu b pa so jih znižali od 250 odstotkov na 200 odstotkov, pri starem ostanejo tudi doklade od obrtniškega davka. Odprto je ostalo vprašanje izgradnje občinske hiše, ko so jo pričeli graditi že lani. Preteklo leto je deželna vlada financirala gradnjo, letos pa je prispevke ukinila. To je vsekakor breznačrtno gospodarstvo in smo morali prekiniti delo sredi gradnje.

zneje tudi stolicu za kmetijsko stroko ter urejeval glasilo tedanje kmetijske družbe.

Ne samo kot zbiralec narodnih pesmi, temveč kot avtor in izdajatelj vzgojnih in drugih spisov je bil največji koroški mecen svoje dobe.

SLOVENJI PLAJBERK

Ljudstvo samo je volilo svoje zastopnike v občini in tudi župana, zato ima tudi pravico, celo dolžnost, da se zanima za zadeve, ki se dogajajo v občinski sobi in kako odborniki izvajajo obljube, ki smo jih od njih, oziroma njihovih strank, slišali pred volitvami.

Potom lista obveščamo bralce o poteku občinske seje z dne 18. februarja t. l. Navzočih je bilo 9 odbornikov, ki so razpravljali o naslednjih točkah dnevnega reda: 1. Sklepanje o občinskem proračunu, 2. Koncesija za gostinsko obrt Petra Čavka, 3. Sključnost.

Z osmimi proti enemu glasu so sklenili naslednje občinske doklade: na zemljiški davek a 150, zemljiški davek b 170, na obrtni davek 270 odstotkov. Proračunske postavke so v ostalem zvišali za 20 odstotkov. Občinski odbor je soglasno sklenil, da bodo letos popravili župnišče v Brodeh in ga pokrili. V ta namen je občinski odbor določil vsoto 15.000 šilingov. Ta akcija je hvalevredna zadeva, ker je poslopje zares v zelo slabem stanju in bodo stanovanjci končno imeli človeka vredna stanovanja. Stanovanje, v katerem stanuje tovaršica Kropivnik, je tako nemogoče, da so ji morali, dokler ne bo popravljeno župnišče, dovoliti stanovanje v novo zgrajenem šolskem poslopju, kjer je ena soba prazna.

Za tujsko-prometno propagando je občina določila prispevek v znesku 2000 šilingov. Za desinfekcijska sredstva je predvidenih 500 šilingov.

Soglasno je odbor tudi sklenil, da bo v novo popravljeno šoli ena soba določena za kulturne namene, vendar ta soba še ni zgrajena in je v to svrhu predvidenih 2000 šilingov. Upamo, da bo soba res služila kulturnim namenom.

Predlog Petra Čavka za gostinsko koncesijo pri ljubeljskem predoru pa je odbor s petimi proti trem glasovom odklonil.

Predlog našega zastopnika, da bi priznali podporo zelo revnemu in iz zdravstvenih razlogov dela nezmožnemu Janku Maurarju, so s petimi glasovi proti trem odklonili. Imenovani ne more več izvajati svojega poklica kot mizar in bilo bi nujno, da bi mu občina priznala podporo. Socialno oskrba bednih in potrebnih je pač tudi po našem mnenju važna naloga občine.

DOBRLA VES

Tudi pri nas smo imeli zadnjo nedeljo občni zbor našega Slovenskega prosvetnega društva, na katerem smo se pogovarjali o perečih potrebah našega kulturno-prosvetnega življenja.

Pregledali smo naše dosedanje delo in ugotovili, da kljub velikim težavam, ki jih je moralo prebrestiti naše društvo v povojnih letih, vendar le lahko beležimo mnogo razveseljivih uspehov: Dom, ki je bil silno zane-marjen in po nacistih oropan, smo z skupnimi naporji spet uredili, tako da je postal pri-jazno središče vseh, ki se čutijo povezani s kulturnim življenjem našega društva. Z udarniškim delom je prispevala svoj delež za obnovo doma predvsem naša mladina. Postavila je nov oder, uredila novo lučno napravo in izdelala nove kulise. Brez dvoma gre zahvala društva tudi naši Hranilnici in posojilnici v Dobrli vesi, ki je s svojimi sred-stva podprla naše delo za obnovo našega prosvetnega doma.

Tudi 8 lastnih prireditev lahko štejemo kot uspeh trajnega in poštvalnega dela naših prosvetašev. Prav tako ustanovitev mladega tamburaškega zbora, ki nas je razveselil na zadnji prireditvi s svojim prvim nastopom.

Le v društveni knjižnici je velika vrzel, katero premostiti si je tudi zadal nalogo iz-voljeni odbor. Nabavili bomo primerno oma-ro, knjižničarki pa bosta zbrali knjige in jih uredili ter skrbeli za to, da bodo tudi prišle med bralce.

DOLE PRI BOROVljAH

V sredi lanskega leta je prišla k nam komisija vodno-gradbenega urada v Celovcu in si ogledala ribnik, ki se nahaja blizu novega naselja na Doleh, ki pa propušča vo-do, da so imeli stanovanjci kljub izredni suši za čevljev visoko vode v svojih kletih. Obči-no je zastopal župan in dva odbornika. Nav-zoči so bili tudi prizadeti prebivalci. Zedi-nili so se, da bodo ta nedostatek odpravili s kanalizacijo in podpisali pogodbo, v kateri je določeno, da bodo ta načrt izvedli najkasneje do meseca novembra. Toda, pretekli so že meseci od novembra in pogodba je še vedno samo na papirju. Ljudje pa imajo v kletih spet polno vode, kar povzroča občutno škodo. Ne vemo, če je komisija ugodila lastnici ribnika, gospe Tschinkowitz, ki se je proti-vila kanalizaciji z izgovorom, da v tem rib-niku lomijo pozimi boroveljski mesarji led, dejstvo je, da do danes v tem pogledu še niso ničesar ukrenili. V bližini ribnika pa nasta-jajo letos nova naselja delavskih družin in čas je, da se merodajni krogi spomnijo na po-godbo in potrebno ukrejejo.

nagubani obraz, ko je zdrčal voz iz dvorišča in je hitel dol po cesti, v tuji svet.

Ni odpiral oče na široko srca, ni delil v obilici ljubezni tudi Vilmi in ne Tinki, najmlajši, najkrajšeji.

„Popolnoma mati sta! Tudi ne bosta za življenje. Cvetita res, a odvetita in se osu-jeta in umreta, in nihče ne bo imel koristi od njih.“

Tako je stopal pristanski sejalec po njivi življenja, med brazdami povsem še mehkiimi; čakajočimi klenega zrna in oživljajoče rose. In je sejati na eno stran iz polne roke, a zrno je bilo snetljivo; na drugo stran pa se je ozrl komaj, brez ljubezni.

Kaj je pamagalo potemtakem, da je Ma-rija, močna sicer v materinski ljubezni, a ven-dar slabotna v primeri z možem, oslabljena tudi od trpljenja, zajemala z obema rokama in je sejala na vse strani! Morda bi vzkliklo seme, vsejano z ljubečo roko, z ljubeznijo, materinsko oplojeno in negovano, celo na skali, pri Peterčku, a glej, nenadoma je pri-šel za skrbečo sejalko večer; sredi dela jo je zalotil, ko je bilo opravka še v obilici. Sredi na njivi, sredi med skrbmi in delom ji je prišla naproti resna žena, množnejša nego sejalka, močnejša celo nego materinska lju-bezen sejalkina. Prijela jo je za roko sredi dela in od truda in od vseh bridkih prevar.

Zgodilo se je to poldrugo leto pred smrtjo župnikovo, ko je bil star Peter polsedemnajst,

Vendelin še ne povsem trinajst, Vilma de-set in pol in Kristina devet let.

Res, žalostno je bilo v belem domu čestokrat, a nikoli tako žalostno kakor ob dnevih, ko je ležala mati med trepetajočimi svečami v veliki sobi v nadstropju. Srca vseh je ti-ščalo breme, a najtežje srce Katerino.

„Skrbi za deco, Katra, za mlajše posebno. Vem, bolj bodo zapuščeni nego najrevnejša deca v vasi... Bodi jima mati ti, Katra!“

S tisto uro, ko je sprejela oporoko umira-joče, je leglo breme, ki sta ga nosili do te-daj obe, mahoma na rame Katarine. A te so bile slabotne, upognjene od starosti.

Tako je stopila starka na njivo, v stopinje gospodinje in materine, da nadaljuje njeno delo. A ni še pričela in že se je ustrašila, že je skoro obupala.

Kje naj seje?

Peter ji je odtujen docela. Bival je že ve-činoma pri stricu, lesnem trgovcu. A ko je prišel domov, ji je kazal vedno, da je ne ma-ra, da jo prezira. In zdaj po smrti mačehine pač ne bo bolje, slabše morda. Glej, kamen, ki ne vzkali na njem seme, tudi najboljše ne.

Kje naj seje?

Vendelin je prišel k pogrebu. A oče in Fe-ter sta se vedla proti njemu neprijazno, in je odšel še na dan pogreba.

Kako in kaj mu naj potemtakem govo-ri kako naj seje?

Kje naj seje?

Prekmurska zemlja in njeni ljudje

Prekmurska zemlja nima kričočih, divje romantičnih krasot in nedostopnih vrhov, je pa vendarle polna mikavosti in pestrosti. Prirodna lepota Prekmurja je v valovanju žitnega polja, v pomirajočem zelenju gozdov in travnikov. Te lepote se nikomur ne vsiljujejo kakor vrtnice in tulipani, iskati jih je treba kakor vrtnice in šmarnice, ki ne vabijo in zapeljujejo, temveč skrite mirne čakajo, zavedajo se svoje vrednosti.

Najlepše pa je Prekmurje spomladi, ko ovetejo sadovnjaki in jeseni, ko je vsa ravnina v ajdovem cvetju in so gozdovi na Goriškem najbolj pisani.

Prekmurje leži v najsevernejšem delu Jugoslavije. Na severu sega do Mure, kjer se pri Monoštru dotika slovanstvo nemštva in madžarstva. Na vzhodu in severu meji Prekmurje na Madžarsko, na zapadu na Avstrijo, na jugu pa na Hrvaško Medjimurje.

Južni del Prekmurja je široka ravnina, ki je najobsežnejša slovenska ravan. To je najrodovitnejši in gospodarsko najvažnejši del Prekmurja. Severno od te ravnine se svet dviga v gričevje in nosi tudi ime Goričko.

Skozi stoletja so tlačili in izkoriščali prekmurskega kmeta madžarski knezi, grofi in baroni

Polovica prekmurske zemlje je v njivah, druga polovica pa v travnikih, pašnikih, gozdovih in vinogradih. Glavni vir dohodkov predstavljajo za prekmurskega kmeta poljedelstvo, živinoreja, svinjereja in perutninarstvo.

Velik del zemlje, zlasti pa gozdovi so v preteklosti pripadali madžarskim grofom in cistericijskim menihom iz Monoštra. Značilna slika Prekmurja so bila veleposestva madžarskih knezov, grofov in baronov s številnimi graščinami, dvorci in pristavami. Kako krivično je bila razdeljena zemlja, nam pove dejstvo, da je enajst veleposestnikov imelo v svojih rokah več kot četrtno vse prekmurske zemlje.

Na treh četrtnah zemlje pa so bedno živitarili prekmurski bajtari in srednji kmetje.

Tedaj so kapitalistični „gospodarstveniki“ govorili, češ, da Jugoslavija pridela več žita, kakor ga je možno prodati. V tistih časih, ko so v Ameriki sežigali žito, ali ga metali v morje, je Jugoslavija skušala tekmovali na svetovnem trgu s svojo pšenico: izvažala jo je, medtem ko ljudje v nekaterih jugoslovanskih pokrajinah kruha niso niti poznali. V Liki, Dalmaciji, Črni gori in Hercegovini so ljudje obolevali za hudo boleznijo — pelagro, ki jo povzroča enostranska koruzna hrana.

Gorje mu, kdor od doma mora...

Tedaj so stradali kruha tudi v Prekmurju, kjer je sicer rasla najlepša, slovita beltinska pšenica. Tisto Prekmurje, ki so ga nekateri imenovali slovensko žitnico, ni moglo prehraniti svojih prebivalcev, ki so začeli za-

puščati domačo zemljo, ki jim je dajala premalo kruha...

Kako in kam?

Drug za drugim so se poslavljali od rodne grude in se raztepli po vsem svetu, da poiščejo srečo in kruha sebi in svojim družinam. Rudniki, plavži in tovarne v Ameriki, Kanadi in Argentini so pili njihovo kri. Trdo delo v Franciji, Nemčiji, Belgiji, Madžarski in Avstriji jim je črpalo moči.

Teško se je ločiti od domače grude, zapustiti dom in družino. Zato so nekateri iskali dela na bližnjem Burskem polju, v Slovenskih goricah, v velikem številu pa so se naselili v Apaški kotlini. Tu so se izkazali kot veliki rodoljubi in so predstavljali še močnejši narodni stebel napram Nemcem, kakor domače štajersko-slovensko prebivalstvo.

Najbolj značilno za prekmurske Slovence pa je bilo to, da so vsako leto kot sezonski delavci odhajali na poljedelska dela v Slovenijo, Madžarsko in Avstrijo. Še večji obseg pa je zavzelo to sezonsko izseljevanje poljedelskih delavcev po prvi svetovni vojni. Odhajali so na delo v ostale predele Slovenije, vo Vojvodino, v Francijo, pa tudi deloma v Nemčijo. S sezonskim delom so si skušali izboljšati svoje težke domače razmere.

Kako protislovno! Prekmurje — slovenska žitnica?! Toda za koga?

In danes, v svobodni domovini?

V vseljidski vstaji med narodno osvobodilno borbo so tudi prekmurski Slovenci zagrabili za orožje in pomagali izgnati okupatorja. Mnogi so žrtvovali življenje za ceno svobode svoji domovini. Rodila se je nova, resnično ljudska država.

Tudi v prekmurskem kmetijstvu so se razmere temeljito izpremenile. Veleposestniška

zemlja je izginila. Tam, kjer so nekaj stale graščine, dvorci in marofi, so danes vzorna državna posestva in kmečke delovne zadruge. Prekmurski kmetje so sprevideli, da jih zasebno kmetijstvo zadržuje v zaostalosti in bedi, zato v vedno večjem številu pristopajo v zadruge. Mejniki za mejnikom izginjuje iz polj, travnikov in gozdov.

Ljudska oblast nudi prekmurskemu ljudstvu vso pomoč. Trudi se, da mu bo njegova zemlja dajala čim več kruha. Zemlja je do uedavnega dajala le polovični donos, ker je bila slabo rodovitna. Družbena preobrazba prekmurske vasi in pa velika melioracijska dela pomenijo revolucionarni prelom s preteklostjo, s posledicami fevdalnega izkoriščanja, ki je trajalo v Prekmurju še do konca prve svetovne vojne in slepega kapitalističnega gospodarjenja v zadnjih desetletjih.

Z melioracijskimi deli bodo izboljšali 44.000 ha slabe, ali pa sploh nerodovitne zemlje in izsušili 4500 ha zamočvirjenih zemljišč.

Melioracija Prekmurja je ogromnega pomena za gospodarstvo v Sloveniji. S kopanjem kanalov, prekopov, z regulacijo, izsuševanjem in drugimi deli bodo iz nerodovitnih predelov Prekmurja nastala bogata, plodna polja. To veliko delo je že v polnem teku. Tako bo omogočeno intenzivno poljedelstvo z najvišjimi donosi v Sloveniji, izrabljena bodo doslej neizkoriščena in poplavna področja.

Ustvarjeni bodo pogoji za gojenje vodne perutnine v velikih ribnikih, v katero bo pritekala voda po namakalnih jarkih. Velike površine zemlje se bodo spremenile v riževa polja.

Vsekakor bo Prekmurje postala prava slovenska žitnica, ki pa ne bo dajala le žita, temveč tudi industrijske rastline, mnogo krompirja, krme za rejo mnogo številnejše živine, ribe, perutnino in kmalu tudi riž.

Melioracija Prekmurja spada med največja melioracijska dela v državi. V tem se kaže velika skrb zvezne vlade tudi za Slovenijo. V stari Jugoslaviji so gledali na Slovenijo kot pasivno kmetijsko deželo in slovensko kmetijstvo ni uživalo nikake podpore. Zato šele v ljudski državi začnajo reševati velika tehnična vprašanja in uresničevati načrte za povečanje in izboljšanje kmetijske površine v Sloveniji. Melioracija Prekmurja je najznačilnejši primer.

Zasedbeni davek

Vse kmete, katerih posest ima višjo enotno vrednost kot 10.000 šil., toda ne več kot 40.000 šil. in ki imajo v gospodinjstvu svoje kmetije še mladoletne osebe, za katere morajo skrbeti, opozarjamo, da — če še niso — vložijo pri pristojnem finančnemu uradu prošnjo za oprostitve oz. znižanje zasedbenega prispevka. Rok za vlaganje prošnje poteka 28. februarja t. l. Podrobnosti o tem smo objavili v „Obvestilih naprednih gospodarjev“ štev. 1. od 20. januarja 1951.

Slovenska kmečka zveza

Dajte povedati, mamica, kaj nam prinese sveti Božič...

Sevale so nedolžne mlade oči in so strmele v pričakovanju v mamo in skozi okno na cesto.

A glej, kaj je zrlo tako otožno oko vdovino? Čemu je drhtela tako nemirno medla njena roka? Ta roka bi pač rada vse nasitila in oblekla gorko in toplo; sipala bi z radostjo najkrasnejša darila v naročje ljubljene, a ni imela ničesar.

A kdo je meril nemir kovačevke, nemir brez mere in meje? Kdo ga je videl, kdo ga je slišal, ko je vpilo srce in je prošlo: „Kristus, v revščini rojeni, usmili se moje revščine! Privedi jih nazaj, vrni mi jih na sveti večer vsaj.“

Kdo je slišal njeno žalost, kipečo iz srca do nebes, ko je klečala v samotnih urah pred oltarjem žalostne Matere... „O mati usmiljena, ki si rodila v veselju v sveti noči, ozri se na me. Glej, radosti polna bodo vsa srca ob tem blaženem večeru, a moje srce — glej, prebodeno z bridkostjo od vseh strani do najnižjih globlin, tvojemu prebodenemu slično! Usmili se...“

In v čigavem sreču je bila še nemira polna in obilna mera? Ali ne v sreču Nandetovem? In to ni bil le nemir radostnega pričakovanja, ne skrb je bila v tem nemiru, in strah, dasi pritažen, siloma zakrit.

„Ko bi bilo že končano!“

(D. Lj.)

Radio-aparate, elektro-motorje, vse potrebščine za razsvetljavo in tehnične novosti dobite v

ELEKTROHAUS HAAS & CO.

Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstrasse 3

Vse instalacije električnih naprav izvajamo strokovnjaško in poceni

KINO-PREDSTAVE

ST. JAKOB V ROŽU

v soboto, 24. in nedeljo, 25. februarja
„Abenteuer in der Südsee“

VRBA

v nedeljo, 25. februarja
„Gabriela“
v sredo, 28. februarja in v četrtek, 1. marca
„Die heilige Trommel“

BOROVlje

v soboto, 24., do ponedeljka 26. februarja
„Sindbad der Seefahrer“
v sredo, 28. februarja in v četrtek, 1. marca
„Martina, ein Mädchen ohne Halt“

VELIKOVEC

v soboto, 24. in v nedeljo, 25. februarja
„Intimitäten“
v ponedeljek, 26., in v torek, 27. februarja
„Herrschaft des Schreckens“

ZELEZNA KAPLA

v soboto, 24., in v nedeljo, 25. februarja:
„Käthen für alles“
v torek, 27., in v sredo, 28. februarja
„Das Gespenst des wilden Pferdes“

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

v soboto, 24. februarja: 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 12.00 Zabavni koncert, 14.15 Za mesto in deželo, 16.30 Zanimivosti iz Avstrije, 20.15 To in ono, za vsakega nekaj;
v nedeljo, 25. februarja: 13.00 Opoldanski koncert, 16.00 Koncert za vse;
v ponedeljek, 26. februarja: 10.45 Iz ženskega sveta, 13.00 Opoldanski koncert, 21.00 Glasba iz Kanade;
v torek, 27. februarja: 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 16.00 Znameniti umetniki.
Poročila dnevno ob 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00 uri.

RADIO SLOVENIJA

Poročila dnevno ob 5.15, 6.50, 12.30, 15.00, 19.30, 23.55 uri v nedeljah jutranja poročila ob 8.00 uri.
sobota, 24. februarja: 13.50 Kulturni pregled, 14.30 Olimpijske igre so pred nami, 18.00 Za pionirje in cicibane, 20.00 dr. Ivan Tomšič: Zenevski dogovori iz leta 1949 o zaščiti žrtev vojne, 18.30 Razgovori o razvoju glasbe;
nedelja, 25. februarja: 11.30 Oddaja za zamejstvo: Ob sedmi obletnici smrti slovenskega partizanskega pesnika Karla Destovnika — Kajuh, 21.00 Deset let Osvobodilne fronte slovenskega naroda.
8.15 Zabavna glasba, 9.40 Nekaj narodnih pesmi, 12.00 Zabaven opoldanski spored, 15.10 Popoldanski koncert, 18.50 Veseli večer, 19.45 Zabavna glasba, 22.30 Skladbe, ko jih redko slišimo, 11.30 Pojejo radiški pevci.

TRŽNO POROČILO

V četrtek, 22. februarja 1951 so na celovškem trgu prodajali po naslednjih cenah:

Krompir kg 0.65 do 0.70 šil., redča pesa kg 1.50 do 1.80 šil., korenje kg 2.— do 2.50 šil., zelena, peteršil, por kg 3.— šil., repa kg 0.60 šil., hren kg 5.— šil., čebula kg 2.40 do 3.— šil., česen kg 10.— šil., koleraba kg 2.— šil., redkev kg 1.— do 1.50 šil., zelje, belo kg 1.20 do 1.50 šil., zelje, rdeče kg 2.— šil., ohrovt kg 1.50 do 2.— šil., kisló zelje kg 1.60 do 2.20 šil., kisló repa kg 1.60 šil., jabolka kg 1.— do 2.— šil., suhe hruške kg 2.50 do 4.— šil., ajdova moka kg 3.— do 3.50 šil., koruzna moka kg 3.— šil., mak — zrnje kg 14.— do 15.— šil., sončnice — zrnje kg 8.— šil., pšeno kg 6.— do 6.50 šil., fižol kg 2.50 do 3.50 šil., kurja krma kg 2.20 šil., med, gozdni kg 28.— šil., med, ajdov kg 22.— šil., kmečki kruh kg 2.40 šil., skuta kg 6.50 šil., majžalni kom. 2.— šil., jajca kom. 0.80 do 0.90 šil.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec, Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Preselitev!

CELOVEC

se preseli z Novega trga v
Bahnhofstrasse 13
Telefon 17-55

Velika zaloga čevljev — izdelava ortopedičnih in specialnih čevljev — reparature.

Vilmo poglej, Katra, poglej Kristino! Glej, prostrana plan, mehko polje, njiva, zorana sveže, čakajoča v deviškem trepetu. Tukaj sej, Katra! Tukaj skrbi, Katra, da ne prilete ptice od vseh štirih vetrov in ne razneso semena, vsejanega že od matere, in ostane njiva pusta, prazna in smrtno žalostna. Tukaj čuvaj, da ne pride satan, ko bo njiva nezastražena, neobvarovana, in ne naseje ničemne ljuljke med pšenico...

V skrbi in v strahu je sklonila glavo in je šla na delo. Vedno breme je čutila na ramah od tistega dne, vedno težko odgovornost.

Resnično, gospodar ji ni lajšal bremena. Skrbel je pač za Petra, ki ga je izročil bratu, gospodu, da naredi fanta tudi gospoda. Za Vendelinom je pošiljal denar s kratkimi suhim pismi, kakor bi pisal neljubljenemu pastorku. Vilmo in Tinko je pobožal, ko je bil praznik v njegovi duši — in resnično, bil je redkokdaj — po zametastih licih, po zlatih lasih.

Več ljubezni ni imel; ne več skrbi, izvirajoče dan na dan nanovo iz vedno se nanovo oživljajoče ljubavi.

In v tem je bilo žalosti mnogo in dovolj...

X.

Resnično, vse leto ni takega nemira v srcih človeških kakor v dneh pričakovanja, da se odpro širom vrata nebeška, in stopi na

grešno zemljo Edinorojeni. Rojeni v hlevu, Veliki in Močni, Ponižni in Ponižani. Trpeči in Odjemajoči vse trpljenje.

Teden pred Božičem je poslalo nebo nov sneg in je odelo svet v svečano prazniško obleko za sveti, blagoslovljeni in blagoslov roseči čas. Ko je nehalo snežiti, je pritisnil hud mraz.

V čudovitem, brezglasnem pričakovanju je drhtela zadnje dni pred prazniki vsa priroda božja, gore in doline, travniki in lehe, njive, hraneče v sebi skrito in skrivnostnokljivo življenje, gozdovi, kakor nevesta, pričakujoča v sladkem nemiru ženina pred poročno uro, z deviško obleko odeti, obsijani z biseri, ki so blesteli in se lesketali, ko je pogledalo s svetlim očesom proti poldnevni solnce skozi megle, kakor bi že gorele na stoterih vejah neštete božične sveče, zastrite s polprozorno srebrno tančico, drhteče nalahko, kakor v lepem snu...

In ko je drhtela v nemirnem pričakovanju vsa priroda božja od vzhoda do zahoda, kako bi ostale pač mirne večno nemirne duše človeške!

Nemira je bila polna tesna soba vdovina, nemira in pričakovanja polna mlada srca otroška.

„Mama, Božič pride, blagi sveti Božič!“

Kaj nam prinese, mama? ... Jabolka in orehove — pravi sosedova Vilma... Potic — misli Tinka... Mene vedno zebe mama...